

”BILLEDBOGEN” OM SYGEHUSET I HJØRRING

I forbindelse med 100 års jubilæet for sygehuset i Bispensgade blev der i 1991 udgivet en jubilæumsbog, og i 1999 kom der en beskrivelse af forholdene ved det tidligere amtssygehus for årene 1822-1891. I 2005 blev der efter ønske fra Jysk Medicinsk Historisk Selskab udarbejdet en CD om sygehusets historie.

Gennem årene er der sket mange ændringer på sygehuset, såvel med hensyn til bygningerne som til virksomheden.

Hensigten med denne CD er at forsøge at give en samlet fremstilling, illustreret med billeder fra såvel sygehusmuseets samlinger og samlingen på lokalhistorisk arkiv. Tegningerne over grundrids er baseret på tegninger i jubilæumsbogen og arkitekttegningerne er fra de tegningssæt, der er bevaret på sygehusmuseet.

Der er ikke i denne fremstilling noget om den medicinske faglige virksomhed om

Det skal indrømmes, at der i teksten kan være kommentarer, som – med mere eller mindre rette – kan betegnes som subjektive, men da hensigten med det foreligende er at give eventuelle interesserede en række baggrundsoplysninger, som måske kan forklare nogen af de forhold og sædvaner, som umiddelbart kunne se mærkværdige ud, håber jeg, at de vil blive betragtet med overbærenhed.

Juni 2013

Hans J. Møller

I 1806 bestemtes i en kongelig forordning, at der i hvert amt skulle oprettes 1-2 amtsygehuse. En vægtig baggrund for dette var et ønske om bekæmpelse af venerisk sygdom. Der var i 1812 oprettet et sygehus i Aalborg, fælles for Aalborg og Hjørring amter, men forholdene var ikke gode og det siger sig selv, at der var betydelige transportproblemer. Amtmanden i Hjørring havde i 1816 søgt om midler fra den pulje, der var afsat til sygehusformål og fået afslag, men i 1822 lykkedes det at få en bevilling på 600 rigsbankdaler i sølv og så kunne man gå i gang.

Man fandt et hus i Nørregade, det var bygget i den sidste del af 1700-tallet, og havde fungeret som pakhus ved en købmandsgård.

nutidigt billede af det gamle sygehus

Det har næppe været særlig velegnet, men der har været mulighed for at patienterne kunne få et bad. Mange lå længe og i adskillige journaler er det anført, at der før udskrivelsen er givet et varmt bad.

I dag er der indrettet spiserestaurant i huset.

Det var et stort ønske, der gik i opfyldelse da man allerede i 1832 kunne åbne et nyopført sygehus i Skolegade,

billede fra omkring år 1900

Skolegadesygehuset 2001

Dette hus tilhører i dag Vendsyssel historiske museum, men har før været anvendt som rektorbolig ved gymnasiet og senest af musikskolen. Det ser i dag ikke helt så godt ud som på billedet, trænger stærkt til oppudsning.

Det har vel – set med nutidens øjne – ikke været særlig velegnet, men var dog i forhold til, hvad man kunne se andre steder i landet, ganske godt. Men var der urolige sindssyge måtte man ty til at anbringe dem i arresten i rådhusets kælder.

Fra amtssygehusets indlæggelsesprotokol ved vi, at der har været 4423 indlæggelser i de 69 år sygehuset bestod. Der er bevaret 3806 journaler, hvoraf 2954 er fra patienter med venerisk sygdom, i det første 10-år alene 825, og i 1888 blot 10. Det årlige indlæggelsestal omkring 65. Den gennemsnitlige liggetid var lang, omkring 70 dage, men der var patienter som så lå flere måneder, en enkelt i 17 år.

Det vil føre for vidt at gå nærmere ind på en beskrivelse af funktionen på det gamle amtsygehus, men det bør dog nævnes, at den første "rigtige" operation fandt sted i 1829, en ganske dramatisk situation, hvor man var nødt til at amputere en arm i skulderleddet, det var før man kendte til narkose!

Nogen fast lægevagt var der ikke, og dertil kom, at lægen meget vel kunne være ude i praksis flere km. fra byen. En nærmere beskrivelse af virksomheden ved det gamle amtsygehus findes i hæftet "Hjørring Amts Sygehus 1822-1891".

Den lokale distriktskirurg *Peder Vilhelm Sünchenberg* (1790-1859) blev tilknyttet som sygehuslæge og han sluttede i 1849.

Han blev afløst af *Jens Peter Hansen* (1812-1890), som blev i stillingen til 1883, hvor han blev afløst af *N.C. Heerfordt* (1840-1893), som opnåede 2 års tjeneste på det nye Amts og Bysygehus.

I de knap 70 år det gamle amtssygehus bestod havde der således være 3 læger – som ved siden af deres stilling som distriktslæge passede sygehuset. Der var ikke ansat andre læger ved sygehuset, men i det sidste 10-år kunne man se, at sygehuslægen fik assistance til visse operationer mv. fra praktiserende læger i byen.

Desværre har det ikke været muligt at finde noget billedmateriale om disse 3 læger, men der er et minde om *Sünchenberg*, selv om det nok er de færreste, der ved hvad det er.

Sünchenbergs lysthus – står bag Sct. Cathrine kirke. Det har tidligere haft fladt tag, så man kunne sidde på og nyde sin the og udsigten.

I Frederikshavn havde man i 1837 åbnet et lazaret, beregnet for fattiglemmer og pestrante søfolk. En udvidelse skete i 1877 i form af en tilbygning ved fattiggården. Der var ikke knyttet nogen læge til institutionen før i 1894, da en af byens læger ansattes som sygehuslæge, men et egentligt sygehus fik man først i 1909 (kommunalt). Der var dog oprettet et epidemihospital i 1893.

I Sæby blev der på privat initiativ opført et sygehus i 1883, også dette uden fast tilknyttet læge. Dette sygehus fungerede i mange år således at patienterne blev tilset af egen læge, men efterhånden blev det mindre brugt og helt lukket efter kommunalreformen.

Sæby sygehus

Der var tidligt i 1880erne opstået interesse i byen for at oprette et eget sygehus, der blev indsamlet midler, afholdt bazar, skrevet i den lokale avis mv., og der var forhandlinger mellem amts- og byråd, dog uden noget umiddelbart resultat før nogle år senere, da der opnåedes enighed om oprettelse af et fælles Amts- og Bysygehus. Man var også enige om de økonomiske spørgsmål, idet anlægsudgiften fordeltes med 2/3 til amtet og 1/3 til byen, og et eventuelt driftsunderskud skulle dækkes af amt og by i forhold til sygedagstallet. Der skulle betales for indlæggelse og derudover også for forskellige ydelser, blandt andet for særlige bandager, fast vagt (vågekone), honorar til praktiserende læge for assistance til operation – og hvis en patient døde var der ekstra betaling for dødsattesten samt et honorar til sygehuskarlen. Der er eksempler på, at man fra sygehuset har sørget for kiste, rustvogn og ligbærere, alt mod betaling.

Her lykkedes det altså at opnå enighed – det forsøgte man også midt i 1900-tallet i Aalborg, hvor man havde et skitseprojekt til et fælles nyt sygehus, men ikke kom længere.

Der blev oprettet en sygehusbestyrelse med repræsentanter fra amts- og byråd. Denne bestyrelsessammensætning betød, at mane større sager først skulle afklares i bestyrelsen og herefter videresendes til amts- og byråd, og det viste sig, at der ikke altid var samme holdning i de to folkevalgte grupper. Hertil kom, at amtsrådsrepræsentanterne i bestyrelsen kunne have lokale interesser at varetage ligesom andre amtsrådsmedlemmer havde interesse i at fremme bevillinger til det sygehus, der lå i deres valgkreds. Det betød, at hvis der blev givet store bevillinger til sygehuset i Hjørring, så skulle der gerne falde lidt til de andre.

Det nye sygehus var tegnet af arkitekt *Hack Kampmann*, men i senere byggerier har andre arkitekter været involverede, bl.a. to lokale, *Vejby Christensen* og *Lunøe*, men fra slutningen af 1920erne kom arkitekterne *Andresen* ind i billedet og dette firma fik senere flere opgaver som strakte sig over adskillige år, bl.a. behandlingsbygningen og højhuset, men herefter er der kommet andre ind i billedet, og da ny større projekter udbydes i konkurrence betyder det, at der nemt kommer en ny ind hver gang der er projekter.

Dette arkitektproblem skulle dukke frem i årene før 1920 og vil blive omtalt senere.

Den første bygning står stadigvæk og de håndværkere, der har haft forskellige arbejder i huset har tilkendegivet, at dette hus er det mest solide af alle bygningerne på grunden.

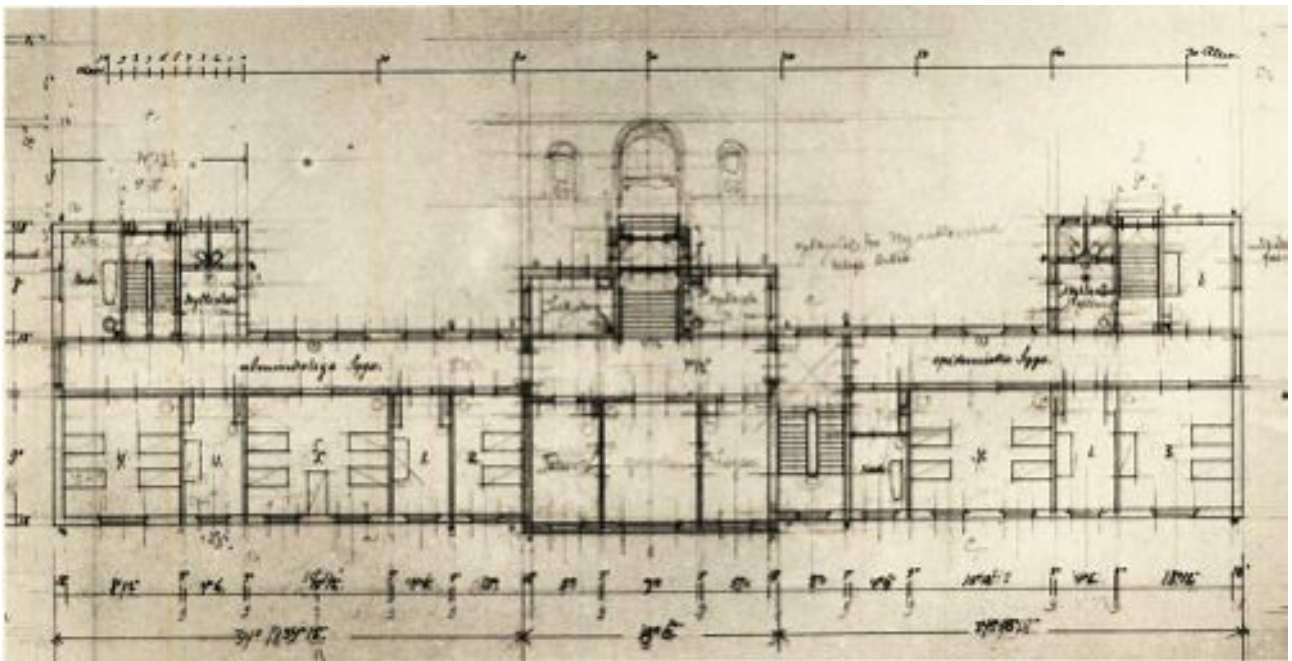
Sygehuset set fra nord.

Den lille bygning til venstre rummer vaskeri, desinfektionsovn, ligstue mv.

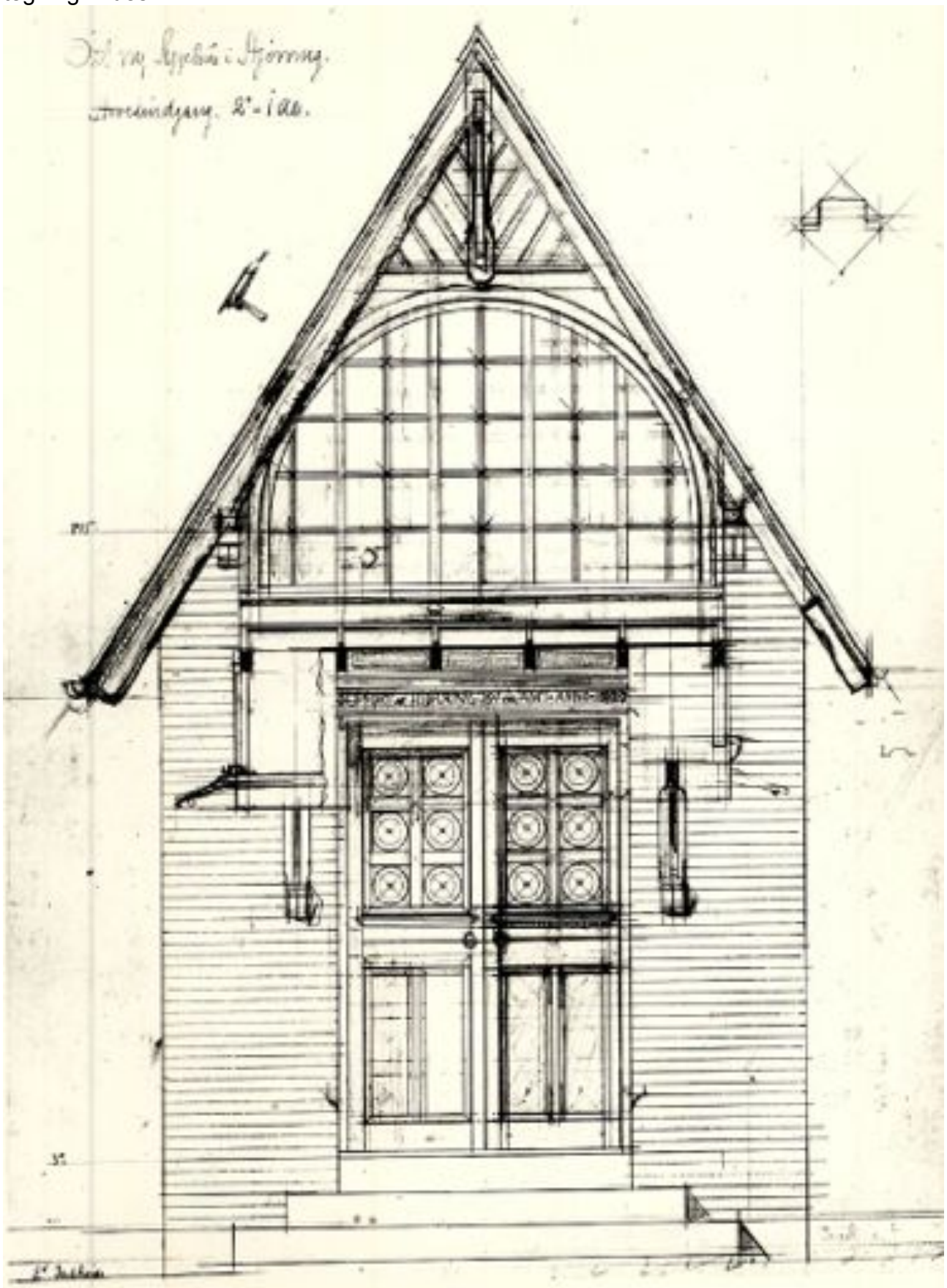
Sygehuset set fra syd

Samtidig med at man åbnede det nye sygehus anskaffedes en sygetransportvogn, den kunne bruges mod betaling, og hvis man ikke selv havde heste kunne sygehuset skaffe dem – mod ekstra betaling. Det har nok været begrænset, hvor langt ud denne vogn kom, og langt de fleste af patienterne ude fra har sandsynligvis brugt anden transport, som givetvis ikke altid har været lige behagelig. Sygevognen blev afløst af bil i 1918, men der var indtil 1941 en hesteambulance i Skagen.

På dette rids af stueetagen ses mod øst plads til "almindeligt" syge, mod vest til epidemi-ske patienter. I midten læge- og regnskabsførerkontor, operationsstue mv. I overetagen i midterpartiet var der sengestuer, fortrinsvis til veneriske patienter og patienter til fræt-kur. I kælderen køkken, værelser og et par celler til urolige sindssyge.

Der var tegnet et fornemt indgangsparti – desværre er det ikke bevaret, men arkitektens tegning findes.

Indgangspartiet set indefra

senere ændret indgangsparti indrettet til sygeplejekontor
efter 1989 kopirum for sygehusledelsen

fra gangen.

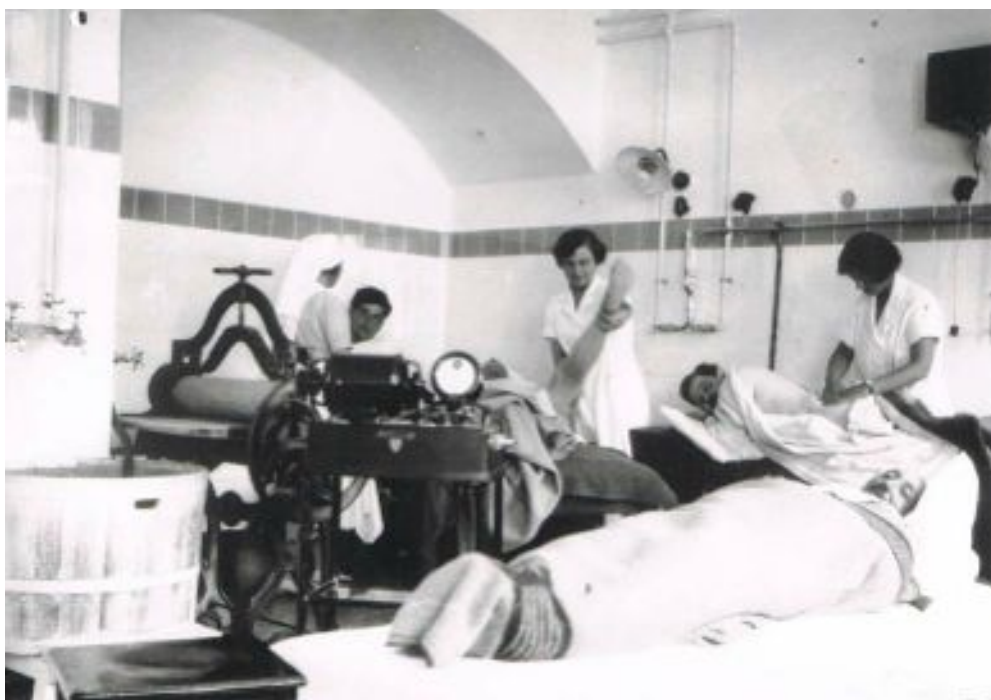
Der er ikke ændret ret meget ved gangen, men der er ikke længere "palmer" i store potter.

Opvarmningen var med kakkellovne, centralvarme kom først i 1903. Vand fik man fra egen boring. Der var tørvesmuldsklosetter indtil man fik vandklosetter i 1907. Elektricitet var der ikke, så da man i 1906 fik røntgenapparat klarede man problemet ved at få trukket et kabel fra det nærliggende slagteri. Først i 1912-13 fik man strøm fra elværket, dog ventede man til omkring 1920 med at forsyne funktionærboligerne med strøm. Der var ikke håndvask på stuerne, og man skulle helt hen til efter 1960 før der var håndvask på alle sengestuer. I 1902 havde man fået indlagt gas til køkkenet og belysningen på gangene. Som et kuriosum kan det nævnes, at en elevator blev installeret i 1926, den fungerer endnu, men er desværre blevet noget ødelagt på grund af nye sikkerhedsbestemmelser. I kælderen var der som omtalt nogle værelser og et par celler samt køkken.

Dette billede er sandsynligvis fra efter 1920

Senere, da der var kommet en ny kirurgisk fløj fik man plads til et bade- og massageafsnit

Området, hvor operationsstuen havde ligget, blev efter 1920 ændret til sengestuer, og da øreafdelingen blev etableret i 1932 blev nogle sengestuer ændret til undersøgelsesstuer og der indrettede operationsstue for øreafdelingen. Efter 1970 da behandlingsbygningen var taget i brug blev disse rum igen ændret til sengestuer.

I overetagen blev der senere indrettet undersøgelseslokaler for øjenlægen og der blev omkring 1960 plads til hørecentralen.

Også ergoterapien kunne finde plads til dele af funktionen

Da den nye sengebygning var færdig i 1989 var der ikke længere patienter i området og man indrettede nu kontorer for sygehusledelsen i stueetagen, i kælderen var der plads til IT-funktion og i overetagen til arkiv. Men man havde allerede efter 1970 brugt noget af pladsen til undersøgelseslokaler og sekretariat for fysikeren. Ved denne ombygning i stueetagen var der også indrettet mødelokale, men det rum er for længst lavet om til kontor for det stadig øgende administrationspersonale.

De næste billeder viser, hvordan det er kommet til at se ud hos sygehusledelsen. Men der er flere kontorer rundt omkring i komplekset.

Billederne er fra 2001 – med "gammeldags" computer

I 1894 var en ny epidemibygning færdig. Når det drejede sig om epidemiske sygdomme var der ikke nogen selvbetaling for patienterne. Denne bygning holdt kun i lidt over 20 år da der blev bygget en ny epidemiafdeling. Derimod fik den såkaldt "midlertidige" pavillon en levetid på over 60 år.

Epidemiafdelingen ses længst til højre i billedet.

I samme tidsrum var amtet i gang med flere sygehusbyggerier. I Brovst åbnedes i 1893, Dronninglund og Brønderslev i 1895 og endelig i Saltum et epidemisygehus. Samtidig havde Aalborg amt oprettet et sygehus i Hals.

Sygehuset i Brovst
Thisted amt havde samtidig åbnet sygehus i Fjerritslev

Dronninglund

Brønderslev

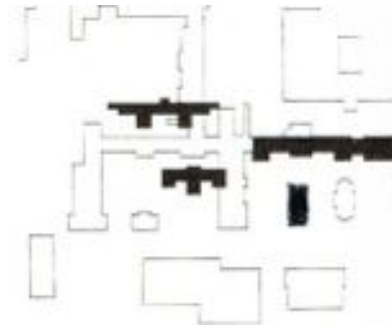

Saltum

I de første år af 1900-tallet blev man klar over, at der var behov for udvidelse, og der var forskellige forslag til løsning, blandt andet et fra sygehuslæge *Ewertsen*

Man fik vel her set, at der ofte ved det primære byggeri ikke var tænkt på, at der kunne opstå behov for udvidelser og derfor måske havde placeret den første bygning mindre hensigtsmæssigt. Man fandt dog frem til en løsning med en udvidelse mod vest, samt opbygning af et tuberkulosehospital mod øst.

Ovenstående skitse viser det resultat, man kom frem til. Medens tilbygningen mod vest stadig eksisterer holdt epidemibygningen kun i relativt kort tid og tuberkulosehospitalet til omkring 1937.

Tuberkulosehospitalet

Vestfløjen – epidemibygningen ses i baggrunden.

Denne udvidelse mod vest var begyndelsen på et princip, som skule vise sig at være gældende for andre tilbygninger senere, nemlig at man i vid udstrækning fik bygget ude af

niveau med det bestående, midtergangen var smal og al transport til og fra sengestuerne måtte foregå via trapper, og det var, som det ses på følgende billede ikke noget helt lille problem.

Helst ikke patientvægt over 70 kg

"dagligstue" på gangen.

Der var patienter i denne fløj indtil 1989, på 1.sal øreafdelingen, i stueetagen kirurgiske patienter, øjenpatienter og indtil 1970 patienter under røntgenbehandling. Herefter er der bygget noget om, indrettet lægekontorer mv. ovenpå og nedenunder er der indrettet sekretariat og lægekontorer for ortopædkirurgisk afdeling

afdelingssekretariat ortopædkirurgisk afdeling

I 1910 opførtes en administrationsbygning

Her skulle dels være kontor og bolig for en inspektør, dels et par lægeboliger og nogle pigeværelser. I de følgende år har der været flere planer om udvidelse af bygningen, en af disse var faktisk en dublering af huset. Der er selvfølgelig bygget om flere gange, inspektørens lejlighed nedlagt og i stedet for denne opført et mindre hus vest for bygningen, men det hus fik kun lov at blive stående i omkring 30 år, idet det måtte rives for at skaffe plads til et nyt kapel da det hidtidige måtte rives af hensyn til bygning af højhuset. Efter 1989 er sygehusledelsen flyttet over i bygningen fra 1891, andre har haft husly, men for tiden er huset tomt, også fordi forskellige funktioner er centraliseret i regionen.

Inspektørboligen

Efter at inspektøren havde skaffet sig hus i byen har der været plads til hørecentralens pædagogiske virksomhed samt nogle funktionærværelser.

Medens byggeriet af administrationsbygningen var i gang havde man opslået en stilling som sygehusinspektør. Indtil da havde regnskabsfunktionen været passet af en regnskabsfører, en amtsfuldmægtig som havde dette som bijob – og der havde været 7 forskellige siden åbningen. Jobbet som inspektør må have været attraktivt, idet der var over 200 ansøgere. Fra 1911 til 1981 har der været 3 inspektører/direktør, og i de sidste 32 år også 3. En af amtsfuldmægtigene måtte forlade stillingen på grund af svindel.

Et par mindre projekter var aktuelle, men de blev ikke til noget, det ene var en pavillon til sindssyge, det andet et kapel. Sindssygepavilionen var tænkt anbragt helt perifert på grunden, kapellet tænkt mod øst, og hvis det var blevet opført, ville placeringen have været i vejen for noget af det senere byggeri (vel, det er vist at dette med at skulle fjerne et ikke særlig gammelt byggeri for at skaffe plads til nyt har været aktuelt flere gange)

En Sindssygepavillon ved Sygehuset for Fjerring Amt og By.

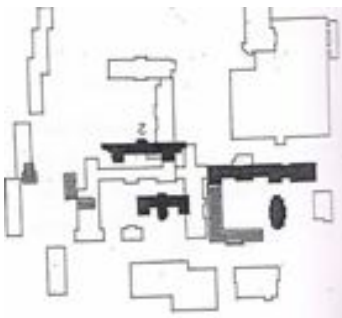
Forår med Nord.

kapellet

Derimod var det mere aktuelt med større udvidelser, og det skortede ikke på forslag, nogen af disse kan ses af følgende billeder.

endeligt resultat

Det var en langsommelig proces og der var megen diskussion med mange involverede, herimellem stiftsfysicus, sundhedsstyrelse og andre og nogle af kommentarerne var ganske saftige.

Bygningens Ydre er i alle Maader utiltalende: Daarlig i Forhold og Inddeling af banal Karakter. (om den nu nedrevne medicinske B-fløj)

At Huset nu foreslaaes som et helt nyt i Stedet for som tidligere at flytte og udvide det nuværende kan kun anbefales; men som tidligere gentagne Gange udtalt, anseer jeg den Arkitekthjælp som Udvalget har, for utilstrækkelig, og jeg synes ikke, at den stillede Opgave erløst saaledes som Sagen og den store Udgift har Krav paa. Den arkitektoniske Overlegenhed, som kan skabe en god og tiltalende Bygning mangler.

Den af Sygehusbestyrelsen erhvervede store Grund synes at være benyttet paa en næsten upraktisk Maade, og Udkastet røber næppe mere kunstnerisk Sans end man almindeligvis ser paa en Landsbykirkegaard. Dette skyldes dels at Tuberkulosehospitalet er lagt paa en kedelig Plads og at mægtige Stykker af Grunden ligger hen som Køkkenhave, Tørringsplads og Buskadser. Fra Afdelingen har man kun Udsigt til TB-hospitalets uskønne og ubelyste Bagside.

Det ville være særdeles ønskeligt om Hjørring Amts og Bys Sygehus kunne hæve sig til et tidssvarende "centraliseret" Sygehus, saa man én Gang kunne blive færdig med den fortvivlede Ombygning+Tilbygning; med andre Ord: at man kunne enes om et Sygehus, hvor de forskellige Afdelinger vare adskilte, men dog tilhørte det samme Bygningskompleks saa at Varme, Lys, Elektricitet og Økonomi kunne samles under eet. Hvis det ikke kan gen-nemføres, men det skule vise sig, at man bliver staaende ved en spredt pavillonmæssig Bebyggelse af Terrænet, da vil Fysikatet ærbødigst tillade sig at forestille, at det overdroges en i Sygehusbygning anseen Arkitekt at udarbejde en Plan over Hjørring Amts og Bys Sygehus og der give ham tilstrækkelig Hjælp med alle Ingeniørarbejderne.

Sygehusbestyrelsen kunne ikke undgaa at afgive en kommentar med gennemgang af forskellige punkter, og i denne gennemgang findes:

Fysikatets Brev finder Bestyrelsen kun ringe Anledning og stor Ulyst til at inklade sig paa en Beskrivelse eller Imødegaaelse af efter den krænkede og saarende Sammenligning af Hjørring Amts og Bys Sygehus med en Landsbykirkegaard – en Sammenligning man tilbageviser som aldeles uberettiget.

Første trin var opførelsen af den nye epidemiafdeling

billedet er formentlig fra 1917 eller 1918.

Det ses tydeligt, at man ikke har opgivet tørrepladsen

Det var en ret stor epidemiafdeling, og da den i 1926 oprettede medicinske afdeling havde et pladsbehov fik man i 1927 en midlertidig epidemipavillon og sengeafdelingerne blev herefter brugt til medicinske patienter. Efter at de medicinske afdeling blev delt i 1961 blev stueetagen tillagt afdeling D, 1. sal afdeling B – og her blev i 1974 indrettet et særligt coronarafsnit. Fra 1983 blev underetagen delt mellem neuromedicinsk og reumatologisk afdeling.

I overetagen har laboratorium og blodbank haft lokaler, senere flyttede portørvagten ind. Der har været kaninbure på loftet, kaninerne blev brugt til svangerskabsreaktioner. Med nedrivningen forsvandt en af sygehusets hyggeligste små frokoststuer.

Nogenlunde samtidig opførtes ny vaskerigaard og kedelhus med tilhørende værksted.

Vaskerigården

Den skulle jo væk – og den store skorsten var unægtelig et problem, men med militærets hjælp kunne det klares, og som billedet antyder var det lidt af et tilløbsstykke.

I årene 1918-19 opførtes der en ny kirurgisk fløj, i kælderen kunne man indrette et nyt køkken, en personalespisestue mv., i stueetagen operationsstuer, bolig for ledende sygeplejerske ved operationsstuen, lægekantor mv. og på 1.sal 2 sengeafsnit, medens der i loftetagen var elevværelser.

Der er i løbet af årene fremstillet mange postkort med motiver fra sygehuset datering? Formentlig tidligt i 1920erne

Heller ikke dette billede kan dateres, men det er sandsynligvis fra begyndelsen af 1920-tallet. Den noget spinkle nyplantning ligger på det sted, hvor den nuværende køkkenbygning står.

Suppegryder

personalespisestue

Der har været foretaget en del småændringer med årene, men da der kom ny køkkenbygning blev der plads til at lave om i kælderens. Der blev indrettet lokaler til fysioterapi og ergoterapi, ideelt var det ikke, men trods alt en forbedring i forhold til tidligere.

Et "underjordisk" venteværelse

behandlingskabine

Der blev også plads til et varmtvandsbassin – beskedent i størrelse
det lå lidt udenfor – fri trafik forbi.

I 1962 blev der bygget et opvågningsafsnit (se senere) og under dette kunne man få indrettet en mindre træningssal. Disse lokaler var i brug indtil 1998 da man flyttede til et nyt hus og herefter blev der bygget om for at skaffe plads til sygehusets journalarkiv, som indtil da havde ligget i kælderen i behandlingsbygningen og derudover fik personaleforeningen nogle rum til diverse træningsmaskiner.

Der havde indtil 1960 været separate journaler for hver afdeling, men man skiftede da til fælles journaler, der blev ført fortløbende således at én journal således kunne rumme flere indlæggelser på flere afdelinger – og man slap for at oprette ny journal ved overflytning fra en specialafdeling til en anden.

Efter at operationsafdelingen flyttede til behandlingsbygningen i 1970 indrettedes et sengeafsnit i lokalerne, fælles for organ- og ortopædkirurgisk afdeling. Det var beregnet som et 5-døgns afsnit, som senere blev ændret til et "almindeligt" afsnit. Man havde også en køreplan for eendagskirurgi færdig, men tiden var ikke moden dertil. Efter 1989 havde personaleforeningen i en kort tid plads til sine trim-maskiner, men i 1996 indrettedes et dialyseafsnit. Dette afsnit er en slags filial af nefrologisk afdeling i Aalborg, og det var personale fra afdelingen her, som tog sig af dialysebehandlingen i den lille klinik, som nyreforeningen havde oprettet i Skallerup Klit ferieby.

Der er foretaget mindre udvidelse i afsnittet, som i dag modtager patienter fra hele Vendsyssel til dialysebehandling.

Der skulle laves en del tekniske installationer

De to sengeafdelinger på 1. sal flyttede i 1989. De blev blandt andet anvendt til udstilling i forbindelse med 100-års jubilæet, men senere renoverede for at skaffe erstatningsplads for sengene i pavillonen, der skulle rives ned.

Med åbningen af medicinerhuset tømtes afdelingen, i dag er der indrettet et par kontorer, værksteder for elektronisk medicoteknik og der er blevet plads til jordemoderkonsultationen. Elevværelserne på loftet er nedlagt, men brugt som vagtværelser – og senere har det

lokale sygehusemuseum fundet husly. Men hvor længe mon det varer?

Den i 1926 oprettede medicinsk afdeling havde pladsproblemer, som i første omgang blev løst ved at der i 1927 blev opført et barakbyggeri, pavillonen, som epidemiafdeling og de tidligere epidemiafsnit blev herefter benyttet til medicinske patienter. Pavillonen var tænkt som en midlertidig løsning – men den blev først fjernet i 1990'erne, men på det tidspunkt var den for længst ophørt med at fungere som epidemiafdeling, så det var en intern medicinsk afdeling, der blev flyttet til de tidligere kirurgiske afsnit. Det var en noget speciel afdeling – en huspoet skrev i et "festskrift" til overlæge *Folkmar*:

*Da Pav. blev bygget gjorde Arkitekten lykke:
vi stiller sengene op og omkring dem vi bygge.
Med sidste del var der et farligt jag,
og det man fortryder den dag i i dag.
Da blev forslaget nemlig ikke husket
saa næppe en seng kan derind man faa lusket.*

Det så ganske nydeligt ud – og der var blevet lavet en overdækket gang fra bygningen og til B-fløjen, så at man kunne transportere patienter, varer og mad uden at skulle ud i fri luft. Der var også indrettet et par cellelignende stuer til urolige sindssyge. Men som det ses på de næste billeder, så var huset ikke uden problemer, gangen var meget smal og det var et problem, hvis en seng skulle manøvreres ud fra en stue.

Fra gangen

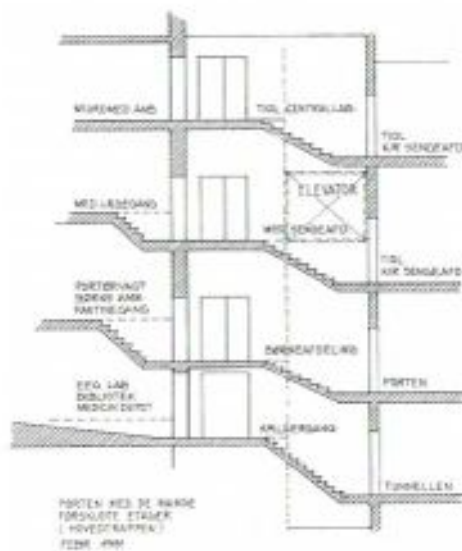

det kunne godt lade sig gøre at flytte en seng
men det krævede snille og erfaring

Fra nedrivningen – det var heldigt, at der ikke var opstået brand – der var isoleret ed halm og strå.

Omkring 1930 var der igen gang i byggeriet, en forbindelsesbygning mellem den ældste del af sygehuset og B-fløjen samt en funktionærfløj i forlængelse af det bestående hus. Men her stødte man ind i problemer, idet koterne i de bestående huse ikke passede til hinanden. Resultatet blev, at i det trapperum, hvor bygningerne mødtes kunne se, at der på samme etage var 3 forskellige højder, én for hver bygning.

Forbindelsesbygningen, øverst fra ca. 1932, nederst 2000

Forbindelsesbygningen indeholdt sengeafsnit, lokaler til røntgenafdelingen, i stueetagen var der desuden modtagelse og i loftetagen laboratorium og konferencerum for røntgenafdelingen.

Fra laboratoriet.

Efter at røntgenafdelingen flyttede i 1970 blev der indrettet sengeafdeling til fysiurgisk afdeling – men denne blev nogle år senere lukket. I 1980 åbnedes i stueetagen en børneafdeling og det har vel forholdsvis lange udsigter før det påtænkte moder/barn-hus er færdigt. De medicinske senge er flyttet til det nye medicinerhus og rummene er blevet udnyttet til bl.a ambulatorielokaler for gynækologisk afdeling. Centrallaboratoriet kunne i 1989 flytte til den nye sengebygning, og i nogle af de forladte lokaler er indrettet tapperum til bloddonorer. Man kan i nogle af de tidligere projekter se forskellige forslag til anvendelse af bygningen, bl.a. var der et forslag om indretning af patologisk institut, og der har også været forslag om indretning af en "kirkesal" i stueetagen.

Funktionærfløjen indeholdt værelser for personalet, den blev senere udvidet med en fløj, hvor der var såvel værelser som lejligheder og der er senere indrettet personalekantine. I den ældste del er der i kælderen medicinsk bibliotek som påtænkes flyttet, og der har også været et patientbibliotek som nu er nedlagt – der var fra dette bibliotek service til patienterne, eb bibliotekar gik rundt på afdelingerne med en bogvogn. Desuden er der plads til sygehusets AV-afdeling samt EEG laboratorium, og i en lang årrække lå sygehusets medicindepot dernede. Der har været en skolestue, der nu anvendes til EDB-undervisning.

På 1 sal indrettedes i 1965 en gynækologisk sengeafdeling, og da der var problemer med sengetransporten måtte man installere en ekstra elevator. Efter 1989 indrettedes læge- og sekretærkontorer, konferencerum mv. for medicinsk afdeling. På loftet blev etableret kon-

tor for neurologen og socialrådgiverne sidst i 1960'erne.

I stueetagen er der nu diverse lægekontorer mv. for børneafdelingen og i de øvrige lokaler er der nu forskellige ambulante funktioner – i en periode holdt rengøringsafdelingen (senere serviceafdelingen) til her, men de er flyttet et par gange siden.

Heller ikke kantinen er sluppet for ombygning.

Udover boligerne i funktionærfløjen blev der i 1932 bygget et hus med lægeboliger, af arkitekttegningerne fremgår det, at i den største lejlighed fandtes et "herreværelse"

lægeboligen er det lille sorte felt øverst til højre

kantinen – i to udgaver

Det gamle tuberkulosehospital var dårligt placeret og temmelig upraktisk, og i 1936 kunne man opføre et nyt i den sydlige del af grunden.

Man kan lige ane de to liggehaller ved gavlene

Herefter kunne den ca. 30 år gamle TB-afdeling rives. Der var i stueetagen læge- og sekretærkontorer, men også sengestuer – disse blev senere nedlagt så man kunne flytte TB-stationen, der ellers lå nede i byen, ind. På første sal var der sengeafdeling – der var bl.a. 6-sengsstuer, som var i brug indtil afdelingen blev flyttet til det nye medicinerhus. Der var som billedet viser liggehaller ved hver gavl, i den ene blev der senere indrettet depot for sygehusets beredskab. I loftetagen var der elevværelser, men i 1964 indrettedes patologisk institut i lokalerne.

Senere flyttedes røntgenterapien herover, og da man ophørte med denne terapiform var der plads til at onkologerne fra Aalborg kunne holde konsultation her. Og der har også været plads til jordemoderkonsultation i en periode.

Men de helt store forandringer kom da det nye medicinerhus blev taget i brug, Ganske vist lå det i de oprindelige planer for dette byggeri, at bygningen skulle fjernes og at der andetsteds skulle bygges til patologien, men i stedet indrettedes hele 1.sal til laboratorier for PAI, mens der blev plads til en forskningsafdeling i stueetagen. Det var dyrt.

De to liggehaller er forsvundet.

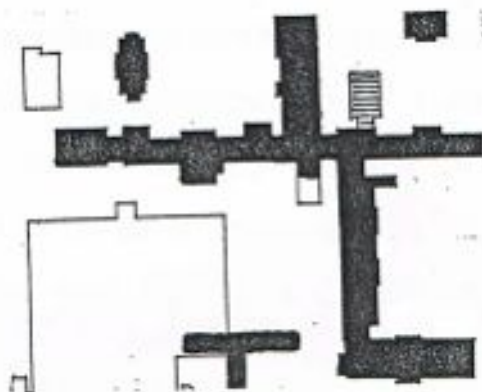

fra PAI

røntgenterapistuen

I 1939 var der et projekt, som ikke blev til noget, og man kunne fristes til at sige heldigvis, for det var placeret uheldigt. Skulle efter planen i underetagen indeholde sygehusapotek, i stueetagen var der plads til øreafdelingen. Tegningerne var klar, bevillingerne forelå, men på grund af krigsudbruddet afstod man fra at gå i gang. Der har også senere været drøftet om man skulle oprette sygehusapotek her. Umiddelbart ville det være lønsomt, men man mente ikke i Nordjyllands amt, at det var nogen god ide, i stedet satsede man på at centre omkring det store sygehusapotek i Aalborg.

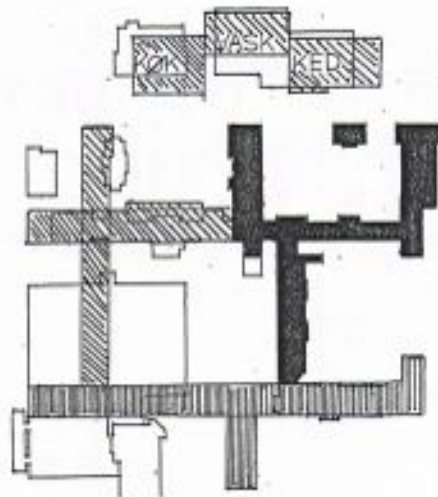

Et ny kapel blev opført i 1941 – desværre er der -ikke fundet noget illustrativt billedmateriale, men man kan se det på et lidt senere luftfoto. I en kortere periode har der været bakteriologisk laboratorium i dette hus. Men da der skulle bygges ny sengebygning måtte huset fjernes – det holdt altså i omkring 40 år.

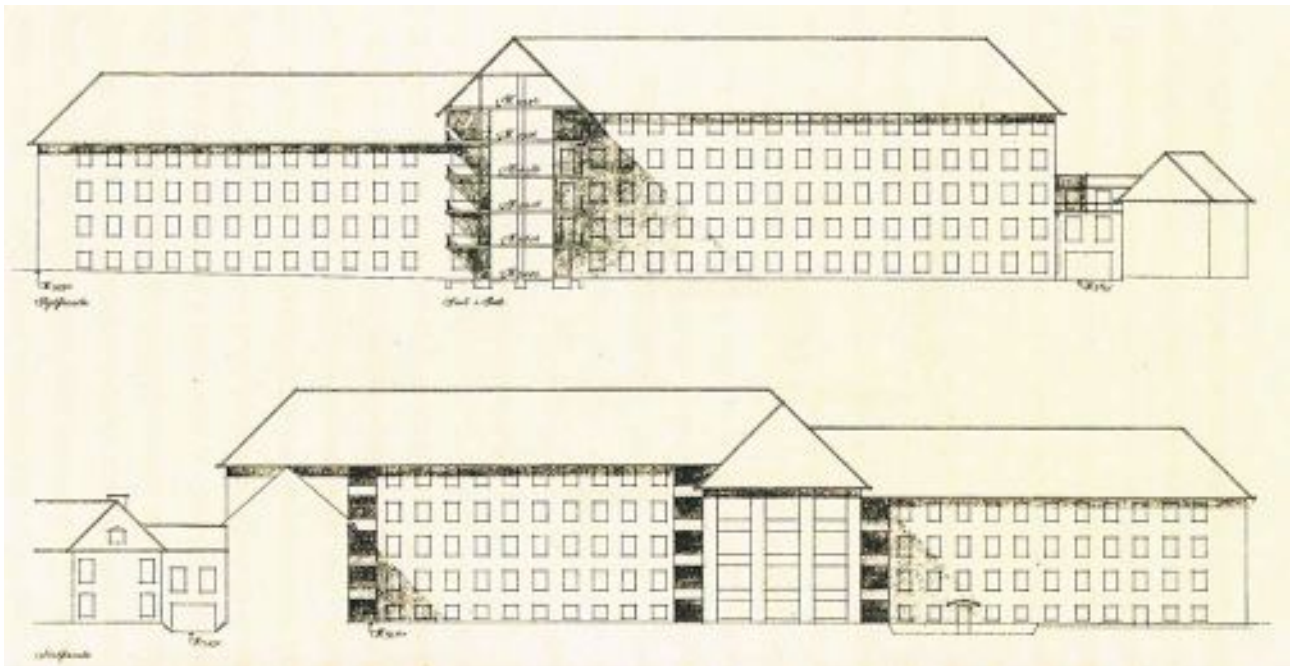

Billedet er taget omkring 1970. Kapellet ses nederst i billedet

I de følgende år arbejdedes der med planer for et større nybyggeri. Der var tale om et stort projekt med etapevis opførelse, og i projektet lå, at den gamle bygning fra 1891 forsvandt. Det viste sig hurtigt, at det ikke ville være muligt at gennemføre dette byggeri, dels kneb det med midlerne, dels kunne man ikke få de fornødne materialebevillinger.

Bygningsplan – skraveringen angiver bygningsetaperne-

et par tegninger fra skitseprojektet.

I 1950'erne opførtes flere funktionærboliger på Blokvej i udkanten af sygehusgrunden. Desuden to overlægeboliger og senere et par blokke på Lundtoftevej. Herudover rådede sygehuset over enkelte parcelhuse og lejligheder i byen. I de seneste år har man konstateret, at behovet for boliger er væsentligt mindre end tidligere.

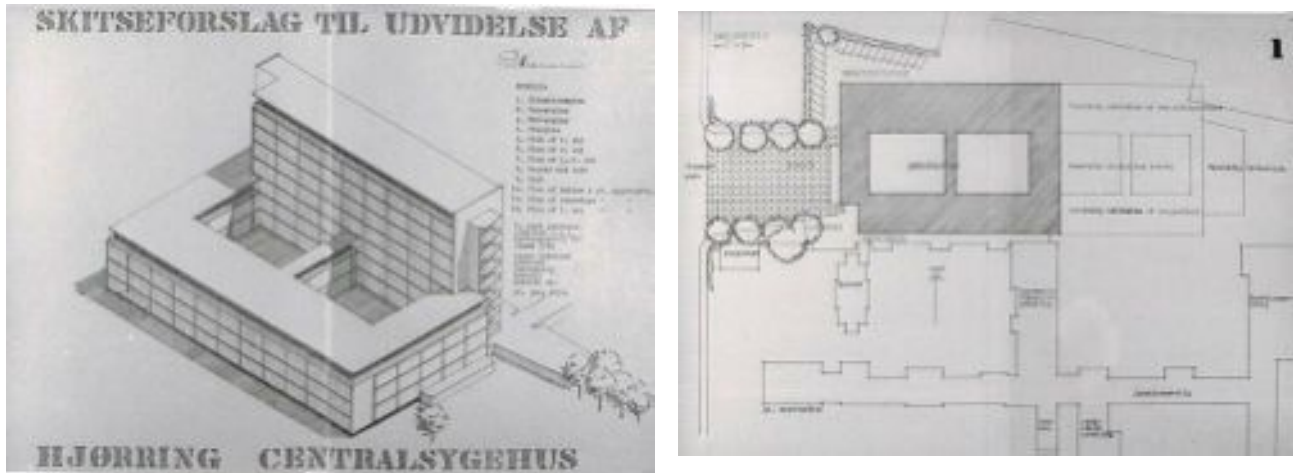

Blokvej

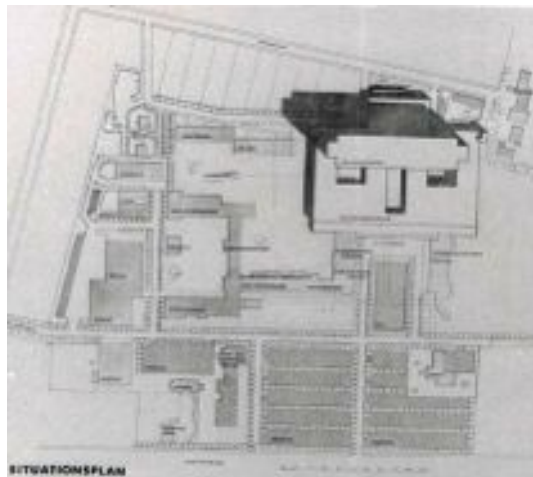

et af de to huse på Lundtoftevej.

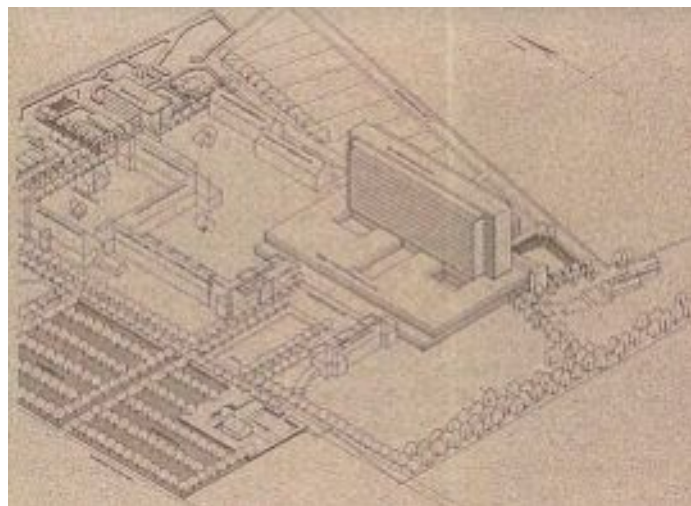
Efter at man havde opgivet det foran omtalte projekt arbejdedes der videre med planer, og i 1954 blev et nyt projekt lagt frem, "Nordprojektet", der var placeret nogenlunde der, hvor kedelcentral og køkken/vaskeribygning ligger i dag. Det var på tegningerne antydnet, hvor senere tilbygninger kunne ske. Heller ikke dette projekt kunne realiseres. Det skal vel bemærkes, at der i dette projekt ikke var toilet/bad ved sengestuerne, så opbygningen var efter de "gamle" principper.

Men allerede året efter kom der et ny projekt, som stort set svarede til "Nordprojektet" men med en anden placering på grunden – nogenlunde der, hvor det nuværende medicinerhus er placeret.

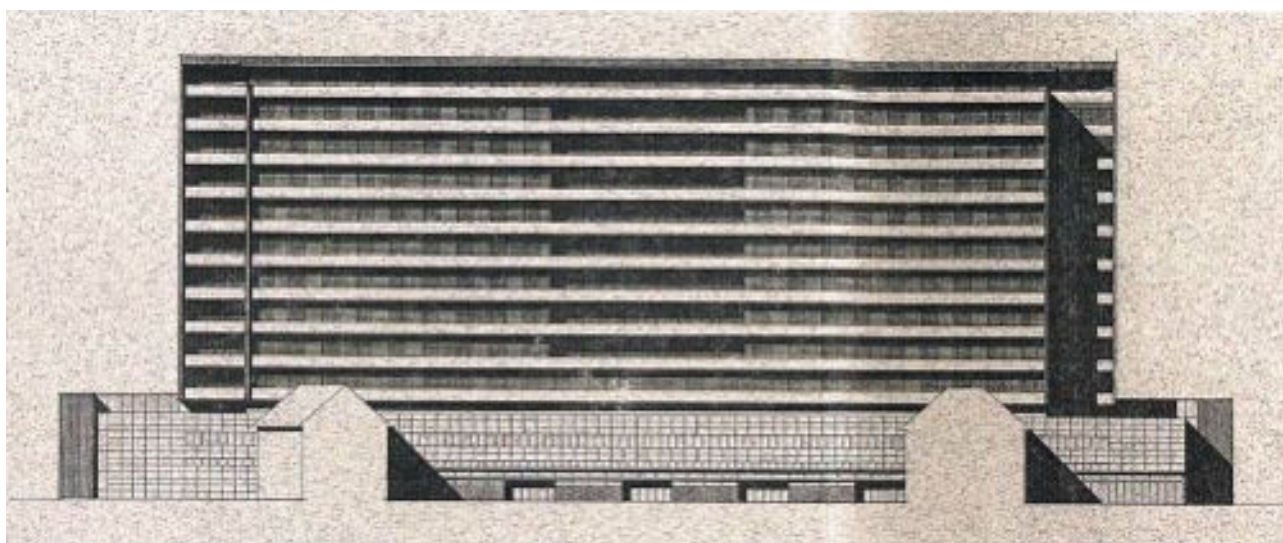

Denne placering kunne genfindes i et noget større projekt fra 1962.

det ses at dette projekt minder en del om det foregående. Der var flere grunde til at det

ikke blev realiseret, dels var der ikke mulighed for at få de nødvendige midler og tilladelser, dels var der i amtet en heftig debat, ikke mindst fra Frederikshavns side, og man kunne heller ikke se bort fra, at der også var lokalpolitiske momenter – det er måske lidt groft sagt, men man kunne godt få det indtryk, at når der faldt bevillinger til det store sygehus i amtet, så kunne der nemt komme ønsker fra amtsrådsmedlemmerne om, at der også skulle falde noget af til sygehuset i netop deres valgkreds. Der var tale om et større projekt, som ville øge sengetallet fra 364 til 504, et tal, som man i dag, hvor der skæres ned på sengetallet, vil anse som værende alt for stort. Der var et stort behandlingsafsnit, indeholdende operationsafdeling, og sterilcentral, centrallaboratorium, ambulatorier og røntgenafdeling, herunder rum beregnet til højvoltage, et ønske der senere uden held blev fremført flere gange af de daværende lægechef for terapien.

Der var således flere tilløb til nybyggeri, men det blev ved planerne. Alligevel var der en vis byggevirkksomhed i 1960'erne med mindre byggearbejder uden for de egentlige sygehusbygninger samt en enkelt om/tilbygning i det bestående.

I 1962 indrettedes et nyt opvågningsafsnit

Der var en lille udbygning på den oprindelige bygning. Den blev forlænget og fik en etage

mere. I underetagen blev der indrettet træningshal for fysioterapien og ovenpå indrettedes opvågningsafsnit. Dette afsnit var kun beregnet til postoperativ opvågning og var kun åbent i hverdagsdagtimerne, men fra 1969 åbnedes der for intensiv terapi. Efter 1970 flyttede funktionen til behandlingsbygningen og lokalet blev indtil 1989 benyttet til patienter fra gynækologisk afdeling. Herefter er medicindepotet flyttet hertil (1995) – denne funktion er nu nedlagt og i stedet er der bygget om og der er indrettet et mindre auditorium.

Opvågnings

kontrolrum i opvågnings – før computeralderen

medicindepotet

Medicindepotet blev ledet af farmaceut som også foretog inspektionsbesøg på sengeafdelingerne. Tidligere blev medicin indkøbt fra de lokale apoteker, men nu sker al forsyning fra sygehusapoteket i Aalborg. Der var, som det er omtalt foran, et forslag fremme i 1939 om indretning af et apotek, og det har også været diskuteret senere, dog uden at føre til noget. Da medicindepotet blev nedlagt var der et ledigt areal, som blev udnyttet til et mindre auditorium.

auditoriet – væsentligt mindre end foredragssalen i behandlingsbygningen

Samme år byggedes en elevbolig

Det var et stort fremskridt i forhold til diverse loftværelser, og der var nu tale om enkeltværelser. Imidlertid er der ikke længere behov for elevværelser, så nu er der vagtværelser og desuden er der plads til medicinstuderende, som er på sygehuset som led i uddannelsen.

I 1966 indrettedes der sygeplejeskole i nogle træbarakker. Det havde længe været et ønske at få bedre forhold for sygeplejeuddannelsen, skolen dækkede hele amtet og eleverne var i praktik på de forskellige sygehuse.

Men der var øget behov, så i 1981 åbnede en ny sygeplejeskole, som var placeret helt mod øst uden direkte forbindelse til selve sygehuset. Der blev udvidet efter få år.

Sygeplejeuddannelsen er blevet ændret så at den ikke længere hører under sygehusvæsenet. Bygningen blev overtaget af University College, som senere har solgt videre til kommunen, der bruger den til 10. klasser.

Men – efter de projekter der ikke blev til noget arbejdedes der videre med planer, som i forhold til de foregående var noget reducerede, idet man i første omgang koncentrerede sig om en behandlingsbygning, som skulle rumme central operationsafdeling med tilhørende stericeentral, stericeentral, røntgenafdeling, operations- og undersøgelseslokaler for øre- og øjenafdeling, kirurgisk ambulatorium samt en modtageafdeling, som også rummede 2 traumestuer. Herudover også opvågning og intensivafdeling.

Man begyndte at flytte ind i foråret 1970. Da der i den nye bygning skulle anvendes en del udstyr og apparatur fra de gamle bygninger måtte man sikre sig, at der under hele processen var fuldt behandlingsmæssigt beredskab, men det gik stort set uden større problemer at få tingene på plads.

I kælderen, der byggeteknisk var dimensioneret til at kunne bruges som nødhospital, var der plads til sengeredningscentral, nogle depotrum samt personaleomklædningsrum. Desuden fik røntgenafdelingen et par rum bl.a. til fotoatelier og til mammografi og i et stort centralt rum kunne man indrette en foredragssal.

I stueetagen modtagelse, røntgenafdeling, kirurgisk ambulatorium, operations og undersøgelseslokaler for øjen- og øreafdeling.

Imellem stueetagen og overetagen var indskudt en tekniketage.

I overetagen central operationsafdeling, som skulle være fælles for organ- og ortopædkirurgisk afdeling og gynækologerne. Dette med et sådant fællesskab viste sig dog at rumme en lang række problemer efterhånden som der kom mere og mere specialudstyr i hvert af specialerne. Desuden var opvågning og intensiv afdeling på denne etage. Ligeledes var der plads til stericentralen.

Nu er det velkendt, at en sådan byggeproces er langvarig. Planlægningen før arbejdet udbydes i licitation er baseret på de retningslinjer, principper og teknik som var kendt i planlægningsfasen – måske, men nok i begrænset omfang, med lidt hensyn til, hvad man forventede af udvikling i nærmeste fremtid. Og det kan betyde, at noget ret hurtigt bliver forældet. Noget var måske for rigeligt – under oliekrisen i 70'erne fandt man ud af, at man uden problemer kunne nøjes med halvdelen af lysstofrørene i loftet i gangene.

Der var til operationsstuerne separate ventilationsanlæg med et "hus" på taget over stuerne. Få år efter åbningen blev det gennem en større engelsk undersøgelse klart, at man ved at skifte til et andet ventilationsprincip kunne reducere risikoen for postoperative infektioner efter indsættelse af kunstige led (hofter). Der skulle anvendes såkaldt laminær ventilation, men dette krævede en ændring i det bestående system og også ændringer på stuen. Man fik da etableret laminært flow og indrettet med et såkaldt bur. Det var noget tungt og besværligt at sætte op og der var mange af de sædvanlige procedurer, der måtte justeres. Nogle år senere fik man imidlertid ændret på systemet, så det omtalte "bur" kunne undværes.

Da der i begyndelsen af 1980'erne opstod brand i et af "ventilationshusene" viste det sig, at det var overordentlig vanskeligt at skaffe reservedele – man måtte erkende, at det system, som man havde, var et system, der var færdigudviklet 20 år tidligere og ikke længere var på markedet.

Der er bygget om ved operationsstuerne. Der var fra starten installeret en kørbart loft-hængt narkosesøjle med udtag til ilt, kvælstofforilte, sug, strøm mv., så at man kunne bedøve patienterne i forrummet og så køre lejet og søjlen ind på stuen. Disse søjler er fjernet. Der var anskaffet nye operationslejer af fabrikatet KIFA, de er efter ca. 25 år skiftet ud med et andet fabrikat (MAQUET). KIFA -soklen var hydraulisk drevet, og en af grundene til at man valgte dette fabrikat var, at man på den tid stadig anvendte brændbare gasser i narkosen, men det er ikke længere aktuelt. Der er desuden ændret i vaskerummene og på småstuerne. På stuerne var der i væggen indsat betragtningskærm til røntgenbilleder, men da billederne nu er digitaliserede er der en anden skærmtype. Der er også kommet computere ind. Man havde til én af stuerne installeret et TV-system, således at billeder, der var taget under operation, blev fremkaldt i røntgenafdelingen, hvor der var installeret et TV-kamera, hvorfra billedet gik op til operationsstuen.

Den seneste udvikling indenfor kirurgien har betydet, at endoskopisk kirurgi anvendes i stigende grad. Det har mange fordele, men kræver et bekosteligt apparatur. Man er derfor gået i gang med at indrette stuer til denne form for kirurgi.

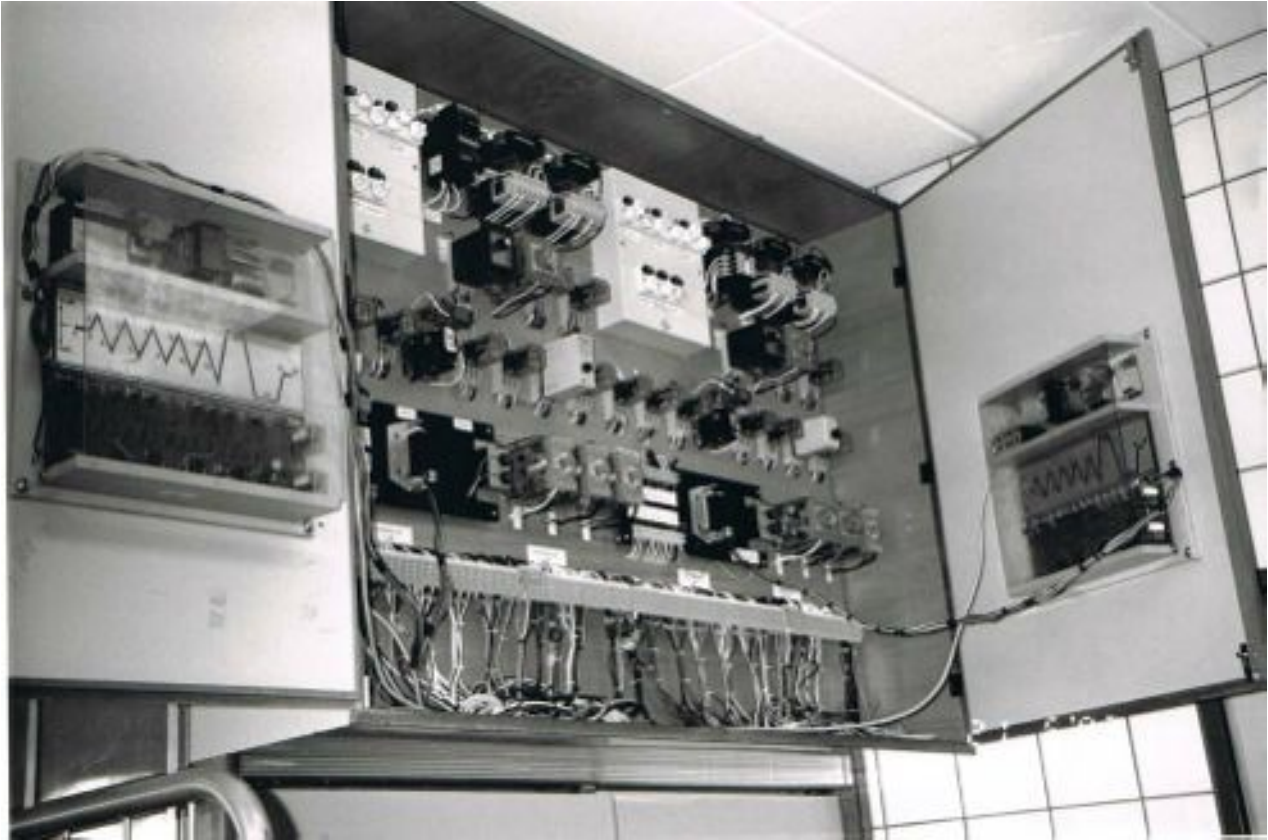
På samme etage var opvågning og intensiv afdeling – de blev flyttet til sengebygningen i 1989 og i stedet kunne gynækologisk afdeling få indrettet fødestuer, sekretariat og andet i de forladte lokaler og noget af pladsen blev udnyttet midlertidigt under stericentralens ombygning 1993.

fra operationsstue med installation til endoskopisk kirurgi. Der er flere skærme og i baggrunden til højre de nødvendige basisapparatur.

Stericentralen, der blev taget i brug i 1970 var en nyskabning på sygehuset som medførte ændringer i arbejdet på operationsafdelingen, hvor man nu ikke længere skulle ordne instrumenterne efter operationesprogrammet, ikke længere skulle sørge for sterilisering mv., I stericentralen installeredes engelske autoklaver, men det viste sig, at der var lidt problemer med driften, idet det automatiske styringssystem ikke helt virkede efter hensigten. Det medførte, at man i teknisk afdeling opbyggede et hjemmelavet styringssystem, og det fungerede.

Styringsystem til 2 autoklaver – det var før chip's blev sagen.
Hjemmelavet, men det virkede som ønsket.

Dampforsyningen til de første autoklaver kom fra kedelcentralen, men ved ombygningen gik man over til at anvende lokale dampgeneratorer, som blev placeret på taget. Autoklaverne fra 1993 er blevet udskiftet, ikke fordi det var nødvendigt, men der var frigivet midler til energibesparende formål.

For at skaffe mere kontorplads er der i de 4 trapperum i bygningens hjørner blevet anbragt rum i overetagen.

Øreafdelingens lokaler er blevet ændret og der er indrettet arthroklinik med operationsstue med specialindretning til endoskopisk kirurgi, undersøgelsesrum, læge- og sekretærkontorer.

Det kirurgiske ambulatorium er flyttet til sengebygningen, hvor der er inddraget nogle sengeposter til dette formål og i stedet anvendes arealet nu af billeddiagnostisk afdeling til mammascreeningsklinik og scannere.

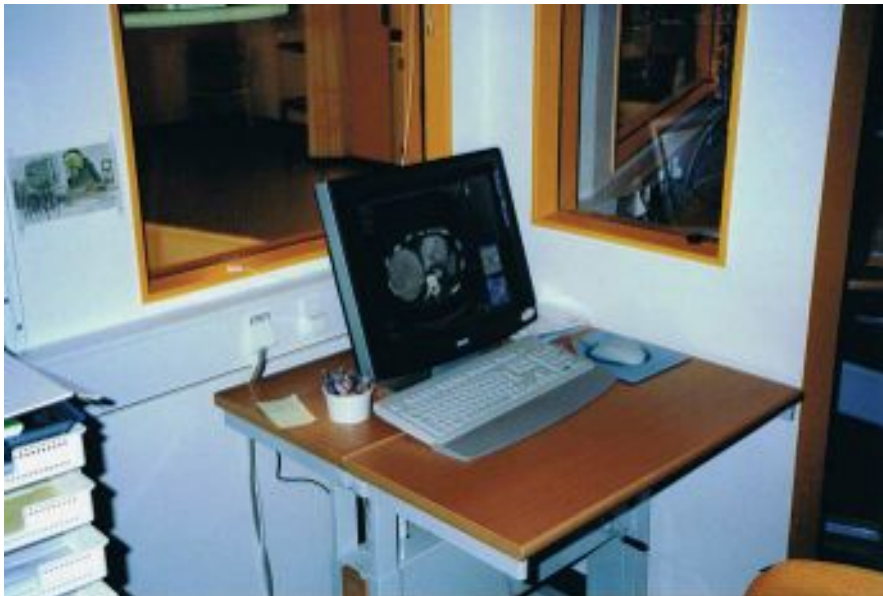
På billeddiagnostisk afdeling er der også sket ændringer, til dels betinget af anskaffelse af MR- og CT-scannere, den første af de sidstnævnte fik primært plads i kælderen. Men overgangen til digitaliseret teknik har bl.a. medført, at det tidligere mørkekammer er sløjft og der er lavet om både i "fixrummet" og i konferencerummet. Der var tidligere et røntgenfilmsarkiv som nu er sløjft.

I mange år havde det været tradition, at de forskellige kliniske afdelinger afholdt røntgenkonference på samme tid, der var en billedfremviser til hver afdeling. Efter konferencen samledes man til en kop kaffe, og det gav lejlighed til at man nemt kunne få afklaret fælles problemer. Men det er væk.

"gammeldags" billedvisning

I hver af de store "lyskasser" var der flere vinduer, som kunne rulles op, så der var plads til mange billeder pr. kasse

nutidens billedbetragtning foregår på skærm. Her fra forrummet til en undersøgelsesstue. I konferencerummet vises billeder på store skærme, de kan sendes til bl.a. operationsstuer og desuden til andre sygehuse

Det fremgår af det foregående, at der har været tale om ret så meget planlægning, og man har her været begrænset af, at en stor del af den jord, der lå lige uden for sygehuset var solgt fra til Statens Sindssygevæsen, idet der i 1950'erne forelå en plan om opførelse af psykiatriske hospitaler i Aalborg og i Hjørring, begge steder i nær tilslutning til bestående sygehuse, således at en række forhold kunne indgå i et fællesskab. Der forelå planer om at bygge et større anlæg på marken syd for sygehuset (hvor der nu er handicapboliger og parkeringsplads) og det var derfor nødvendigt, at man dimensionerede kedelcentral mv. så at der var kapacitet til at forsyne både det bestående sygehus og det kommende psykiatriske hospital. Imidlertid endte det med, at det psykiatriske hospital blev bygget på en bakke nord for Brønderslev (mange mener, at det skyldtes, at den daværende indenrigsminister var fra Brønderslev). Som en form for "plaster" åbnede Statens Sindssygevæsen i 1970 en mindre afdeling i Hjørring. Denne afdeling er senere ændret til daghospital og en noget af bygningen anvendes i dag til andre formål, blandt andet hørecentralen.

Psykiatrisk afdeling

Denne afdeling lå langt mod syd på grunden og hørte under Statens sindssygevæsen. På den tid var overlægelønnen i staten mindre end i amterne, men var en statsafdeling placeret ved et amtsligt sygehus fik overlægerne et tillæg, som bragte dem på samme lønniveau som kollegerne ved det somatiske sygehus.

Inden man kunne gå i gang med at bygge behandlingsbygningen måtte man for at skaffe plads fjerne den tidligere vaskerigård/kedelcentral og få opført ny og samtidig var der behov for et nyt centralkøkken.

Billedet viser køkkenbygningen, der var bygget sammen med det, der skulle være et nyt vaskeri, men det skulle vise sig, at det blev der ikke noget ud af. Man var gået i forhandling med sygehusene i Aalborg om et fælles regionalt vaskeri, og det endte med enighed om at etablere regionsvaskeriet. I vaskeribygningen blev der indrettet patientmodtagelse, undersøgelsstuer og operationsstue for den nye gynækologiske afdeling, kirurgisk ambulatorium mv., og der har i en periode været alkoambulatorium. Det har været på tale at indrette sengeafsnit her til afløsning for sengene i pavillonen, der skulle rives i forbindelse med de store projekter i 1960'erne og senere var der et forslag om at flytte sterilcentralen hertil. Senest er sygehusets centraldepot, der tidligere lå i kælderen under køkkenet, blevet flyttet op i "vaskeriet", hvor der er foretaget nogle mindre ændringer samt tilbygget et affaldsdepot.

Billedet er fra den første operation i den gynækologiske operationsstue. Der var ved operationsstuen et præparationsrum med en autoklave. Denne autoklave blev flyttet til stericeentralen og der ombygget af teknisk afdeling til formalinsterilisering.

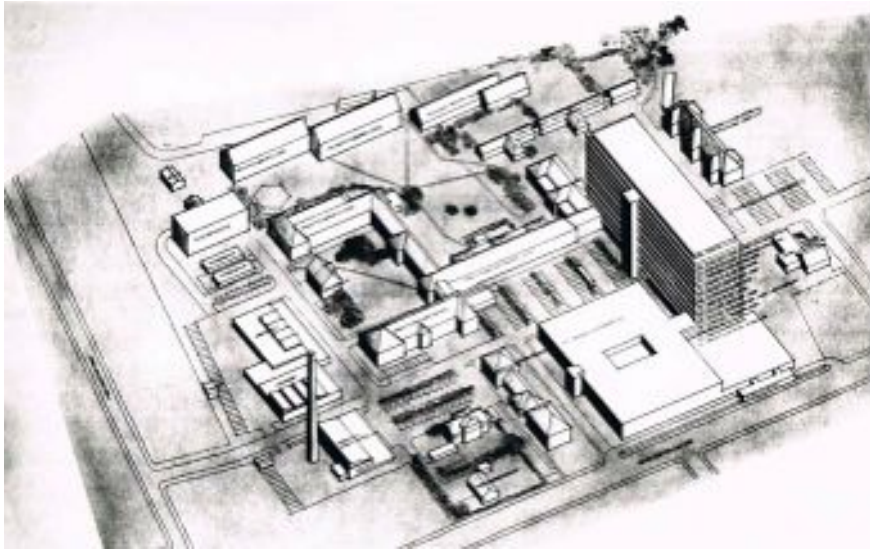
Der blev også bygget kedelcentral, som var dimensioneret til også at kunne forsyne det kommende psykiatriske hospital, men da dette ikke blev til noget havde man fået væsentligt større rum end der egentlig var behov for. Værkstedsføljen var lavere end kedelhuset, men fik senere en overbygning. De oprindelige kedler måtte udskiftes, ikke fordi det var nødvendigt, men man ønskede at få ført naturgasledning op til byen, og dette krævede et vist minimalforbrug, som kunne opnås, hvis sygehuset blev koblet på. Det krævede nye kedler, som dog efter få år forsvandt, da det blev bestemt at sygehuset skulle kobles på den kommunale fjernvarme, hvilket også medførte, at der skulle foretages en del ændringer i hele bygningskomplekset. Det har været bekosteligt, men det bør dog nævnes, at den seneste ændring – ifølge udsagn fra teknisk side – har medført lavere driftsomkostninger.

Samtidig med disse byggerier blev der lavet tunnelsystem, som fra kedelhuset via køkkenet gik under sygehuset ud til tuberkulosehospitalet og senere med sidegrene til behandlingsbygning og medicinerhus.

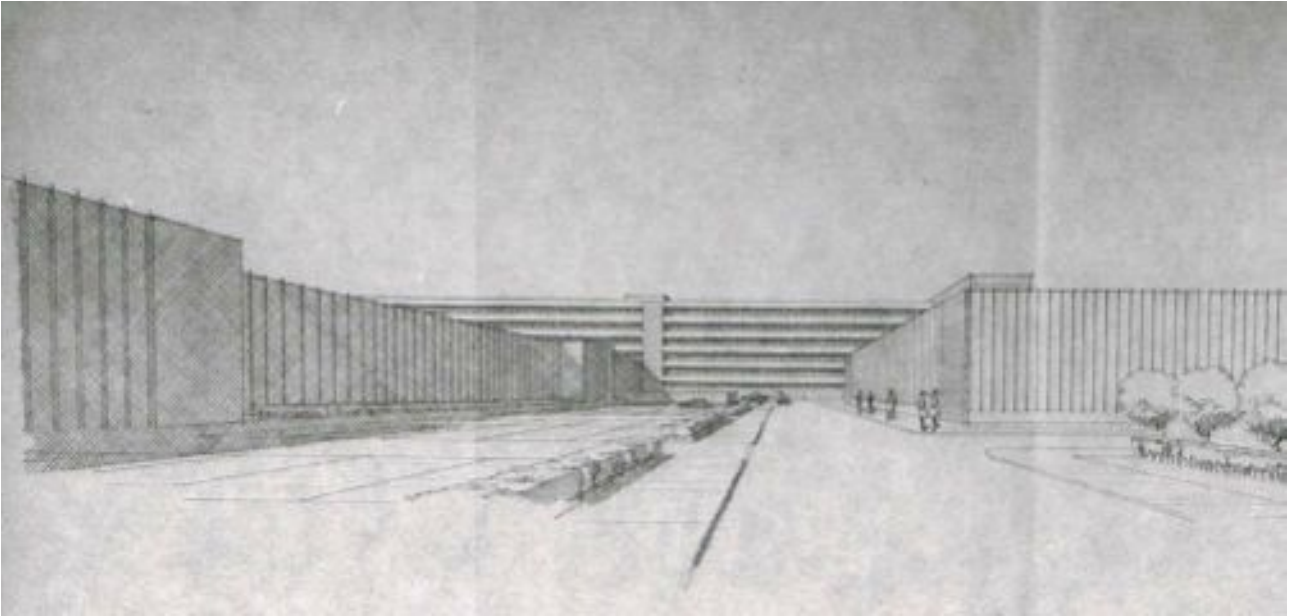
Kedelhuset med værkstedsoverbygning

Medens man var i gang med bygning af behandlingsbygningen var der fremlagt skitser til mere udvidelse, men da det var klart, at kommunalreformen var undervejs afstod man dra at gå videre med den sengebygning med dobbelt korridor som se på skitsen nedenfor.

Alle disse byggerier er sket i det tidsrum, hvor Hjørring Amt og By var ejere af sygehuset, og Hjørring sygehus var amtets største med flere specialafdelinger, men kommunalreformen ændrede dette billede, idet man dannede Nordjyllands amt og skulle i stedet for de hidtidige lokale planer have udarbejdet en samlet plan for hele det nye amt. Allerede mange år tidligere havde man erkendt, at sygestuerne ikke var tidssvarende, og i amtets første sygehusplan blev det da også noteret, at en modernisering var tiltrængt, men selv om der var flere forslag, blev det dog ikke til noget før flere år senere. Der var dog inden der skete noget nogle projekter, som ikke blev til noget – her vises et par stykker.

Det var dog klart, at det var nødvendigt at få en ny sengebygning, først og fremmest til de opererende afdelinger. Der var en del diskussion om placeringen af bygningen, den skulle være i forbindelse med behandlingsbygningen, og man kunne ikke begynde med nedrivning af noget af det bestående, for da ville man i længere tid komme til at mangle et større antal sengepladser. Man fandt frem til den placering, som kende i dg, men det krævede, at det kun 40 år gamle kapel måtte nedrives og der måtte bygges et nyt – det medførte så, at den ikke særlig gamle inspektørbolig måtte væk.

Det nye kapel fra 1981

Den påtænkte sengebygning var et større højhus med mange etager, der var undervejs. Ikke uventet opstod der på et tidspunkt diskussion om etagetallet. Der var i projektet 10 etager, men af økonomiske grunde var der fremsat ønske om at reducere med 2 etager. Det endte med, at der blev skåret en enkelt fra. I stueplan blev der endelig plads til at centrallaboratoriet kunne komme ned fra det gamle

loft, én etage var afsat til opvågning og intensivt behandlingsafsnit, mens de øvrige var beregnet til sengeafdelinger, og først med dette hus fik man sygestuer, hvortil der hørte toilet og bad. Sygestuerne var 1-,2-, og 4-sengs stuer – heldigvis med en dybde, der betød, at der ikke var plads til 3 senge. Fra tidligere havde man erfaring med at der var flere specialer på samme afsnit, og dette udnyttede man i det nye hus. Selv om huset var færdigt til indflytning i 1989 er der sket forandringer. Det lille haveanlæg foran husets vestside er væk – her ligger nu FAM-huset, der er sengestuer, der er inddraget til ambulatorie og på det ortopædkirurgiske afsnit er op, et andetholds- og spisestue for oppegående patienter lavet om til træningslokale.

Der blev indrettet et halvt sengeafsnit til endagskirurgi, det andet afsnit på samme etage blev til et 5-dages afsnit. I det førstnævnte er der nu indrettet endoskoipafsnit. Og den nye medicinske tilbygning har også krævet nogle ændringer.

I stueplan var der plads til portørvagt, omstillingsbord og en lille kiosk, de er flyttet over i den nye mellembygning mod medicinerhuset. Der var også et lille kørselskontor .

Der er blevet plads til lægevagten og man kan vel imødesee nogle ændringer efter at det nye FAM-hus er taget i brug.

Højhuset – efter at billedet er taget er der kommet en overbygning på modtagelsen som ses nederst til venstre.

Kort tid efter at huset var taget i brug skulle man i gang med en såkaldt generalplan for sygehuset. Her havde sygehusforvaltningen givet et oplæg, hvor man var startet med facit uden at tage hensyn til alle de grundliggende tal. Hvad der gjorde drøftelserne endnu vanskeligere var, at man havde hentet nogle tal ud fra de elektroniske systemer, tal som af en såkaldt konsulent var totalt misforståede. Det var klart, at noget skulle ske og det gav anledning til megen bekymring, ikke alene på sygehuset, men også lokalt i by og omegn, man var bekymret for, om nogen af specialfunktionerne skulle forsvinde (det kom de så til at gøre senere), om der ville forsvinde arbejdspladser osv., så der var flere møder og protestarrangementer, blandt andet et, hvor huset blev brugt som plakatsøjle.

Anledning: protestmarch

Men fysiurgisk – reumatologisk – afdelings lokaler lå stadigvæk i kælderen i de gamle bygninger, forholdene var utilfredsstillende, men endelig, i 1998 var nyt, et større hus bygget hvor der tidligere havde været liggehal ved TB-afdelingen. Der var plads til læge- og sekretærkontorer, undersøgelses- og behandlingsrum, stort træningsrum og et stort varmtvandsbassin, som også kom andre end sygehusets patienter til gode.

Rheumahuset til højre – og man kan beundre det nu forsvundne haveanlæg
Der var gået over 25 år siden det i amtets første sygehusplan blev noteret, at en fornyelse af sengeafdelingerne var påkrævet – man havde fået fornyet for de kirurgiske specialer,

mens de medicinske stadig lå i de ældre bygninger. Men endelig var der ved at ske noget og efter arkitektkonkurrence kom der et projekt. Det var ret omfattende, og det var klart, at der var tale om et etapevis projekt som ville medføre nye bygninger, nedrivning af andre og dertil nogen ombygninger. Et sådant projekt har jo den fordel, at det kan strækkes rent tidsmæssigt man får mulighed for at droppe dele af projektet.

Modelfoto

Det fremgår af billedet, at TB-hospitalet er væk, den tidligere epidemiafdeling er væk ligesom forbindelsesbygningen er borte og øverst i billedet skulle der bygges patologisk institut i forbindelse med det nye kapel.

I første omgang er det kun en del af projektet, der er realiseret, så det, der findes i dag, er det store hus længst til højre i billedet samt forbindelsen herfra til højhuset, medens de sidebygninger, der ses på billedet, ikke er bygget, og det er PAI heller ikke. Tuberkulosehuset står stadigvæk, men der er foretaget nedrivning af den tidligere epidemibygning.

Nu er det så interessant hvad der kommer til at ske hvornår, hvor meget af det oprindelige projekt bliver realiseret – og man kunne fristes til at tro, at det vil vare længe før TB-huset forsvinder, når man tager i betragtning, at der er bekostet en hel del på ombygning i dette hus.

Man har flyttet omstilingsbord, portørvagt og kiosk ud i mellembygningen, der jo, som den står i dag rummer adskillige uudnyttede kvadratmeter.

Man må håbe, at det ikke varer alt for længe før børneafdelingen kan få nye rammer.

Luffoto. På marken øverst skulle psykiatrisk hospital have ligget
Nu er der handicapboliger og parkeringsplads

Det næste større projekt var den nye fælles akutmodtagelse, FAM

Denne afdeling blev åbnet i 2013, placeret ud mod Bispensgade, så det nydelige

haveanlæg måtte vige. Med etablering af sengepladser i dette husville behovet for senge i de bestå-ende afdelinger reduceres og dermed også medfører en vis reduktion i personalet der. Men herudover medfører det også, at en del rutiner mv. må ændres eller justeres. Et helt andet problem er vel det, at det næppe foreløbigt er muligt at sikre den ønskede lægelige be-manding.

Men man er ikke færdig endnu, som nævnt er kun en del af projekt medicinerhus realiseret, der er planlagt yderligere byggerier, som givetvis vil komme i etaper og som ganske sikkert ikke vil følge den tidsplan, man er starte med. Hertil kommer, at der undervejs kan ske ændringer i de funktioner, som tillægges sygehuset.

I det foreliggende er der set på bygningerne eller om man vil rammerne for virksomheden. Ser vi på udviklingen startede sygehuset som et såkaldt blandet sygehus, men nok mest med henblik på visse kirurgiske sygdomme og epidemi. Og selv om *Ewertsen* da han blev ansat i 1893 egentlig ikke havde nogen større forudsætningr og samtidig med at skulle pas-se sygehuset også havde almindelig praksis, så oparbejdede han gennem årene en stor erfaring og kunnen. Men i det lange løb var denne kobling mellem sygehus og praksisvirksomhed ikke holdbar og eftr en konflikt mellem de praktiserende de andre praktiserende læger og *Ewertsen* blev der med Sundhedsstyrelsens mellemkomst i 1926 skabt en forandring med deling i en kirurgisk og en medicinsk afdeling samtidig med at *Ewertsen* ophørte med almen praksis.

Der var fra Sundhedsstyrelsen et forslag om at ændre sygehuset til et centralsygehus med flere specialer, og man begyndte denne udvikling i 1930 (men det var først fra 1939 at der på årsberetningerne fra sygehuset blev brugt navnet Centralsygehuset).

Der blev i 1930 ansat radiolog – man havde siden 1906 haft røntgenapparat). Radiologen tog sig af såvel diagnostik som terapi (herunder også radiumbehandling) og han fungerede også som konsulent for amtets øvrige sygehuse. Der blev dog også ydet service til andre, her er det fra det lokale historiske museum, hvor man ønskede at se, om der var metalsplinter i nogle gamle lerkar.

Arkæologisk service

I 1959 blev overlægestillingen dubleret og i 1961 delte man i diagnostik og terapi, en ordning som opretholdtes til 1969 da man fik en aftale med onkologisk afdeling i Aalborg om fast ugentlig konsultation på sygehuset, og man fortsatte endnu en årrække med terapi for et begrænset udvalg af sygdomme, men da højvoltage blev mere og mere anvendt og da det yderligere viste sig problematisk at få passende røntgenrør og reservedele har man sluttet med terapien.

Men der er ændret meget gennem årene. Nye undersøgelsesmetoder som ultralydunder-

søgelse, CT og MR scanninger, invasive teknikker mv. er taget i brug. Og billedtekniken er blevet digitaliseret. Endelig må man ikke se bort fra den betydning som arbejdet med mammografiundersøgelsen har haft for såvel denne afdeling som for den kirurgiske afdeling.

Det er ganske interessant, at der først blev ansat radiologiske speciallæger ved sygehuse i Aalborg efter 1945.

Næste skridt i udviklingen var oprettelse af øreafdelingen, som blev åbnet i januar 1933 med sengepladser på 1.sal i vestfløjen og operationsstue, der var indrettet i den ældste bygning på sygehuset. Der var på den tid ikke nogen afdeling i Aalborg, hvor de praktiserende speciallæger indlagde patienter på de derværende katolske hospitaler og først efter krigen blev der oprettet en øreafdeling. I 1960 åbnedes en høreklub, som først fik lokaler i loftetagen i den gamle bygning, senere flyttet til sygeplejeskolebarak og endelig til psykiatrihuset, mens den undervisningsvirksomhed, der var knyttet til høreklubben på i en periode fik husrum i inspektørboligen. Der blev ansat overlæge på hørecentralen og da han gik af i 1979 blev funktionen overtaget af de to overlæger ved øreafdelingen. Men senere er man gået over til at ledes fra Aalborg.

Fra øreoperationsstuen

Der nu ikke længere nogen øreafdeling ved sygehuset og afdelingens lokaler er som nævnt foran ændret til andet formål.

I 1936 var det nye tuberkulosehospital færdigt – det havde tidligere sorteret under den medicinske overlæge og afdelingen blev nu udskilt som selvstændig afdeling med egen overlæge. Omkring 20 år senere skiftede afdelingen navn til lungemedicinsk afdeling for så i 1995 at indgå som en af delene i den såkaldte ”medicinske blok”

Men der optræder stadig enkelte nye tuberkuloseinfælde.

Der kom i 1937 øjenlæge til byen, han fik indlæggelsesret og mulighed for at operere på sygehuset, men en egentlig afdeling blev det først til i 1946 (også for øjenafdelingen gjaldt det samme som for øreafdelingen, nemlig at der først senere kom afdeling i Aalborg. Overlægestillingen blev dubleret i 1963. Det har været en aktiv afdeling, som blandt andet var en af de første, der anvendte linseimplantationer ved grå stær, og afdelingen har holdt flere kurser i denne teknik for øjenlæger fra såvel Danmark som nabolande.

Efterhånden viste det sig vanskeligt at få stillingerne besat og afdelingen som sådan er nedlagt, dog således at der er en filialfunktion af afdelingen i Aalborg, en funktion som væsentligst drejer sig om behandling af grå stær.

Det er vel værd at bemærke, at overlægerne på øreafdelingen og øjenafdelingen oprindeligt var ansat i en anden og lavere lønramme end de øvrige overlæger, idet der var tale om fri praksisret, så de havde konsultation i byen. Der blev først omnormeret til ”normal” stilling på øreafdelingen – men ikke på hørecentralen - og senere blev den ene af de to stillinger på øjenafdeling ændret.

Billedet nedenfor er fra en operation for grå stær omkring 1965, fra tiden før linseimplantationerne. Her anvendes en teknik med såkaldt ”frysepind”, hvor man ved at fryse linsen lettere kunne ekstrahere den. Apparatet var relativt dyrt, hvorfor man på teknisk

afdeling selv havde fremstillet det til en brøkdel af markedsprisen.

Laboratoriefunktionen blev udskilt fra medicinsk afdeling i 1942 og fik i første omgang ikke en lægelig chef, men en iokemiker (det var muligvis fordi det var lidt billigere). Da biokemikeren gik af på grund af sygdom blev der ansat en læge som laboratoriechef i 1950. Forholdene på loftet var langt fra ideelle, men man måtte vente til 1989 før man kunne flytte til nyt i højhuset.

Fra det gamle laboratorium

laboratorieapparat

Tidligere var der tale om håndarbejde, men med årene er der kommet flere forskellige maskiner, der kan udføre analyserne. En del apparatur blev fremstillet på sygehusets tekniske afdeling, et eksempel ses på foregående billede.

Der blev oprettet selvstændig anæstesiafdeling i 1956 – siden 1952 havde der været ansat en yngre læge, der havde gennemgået specialkursus. Senere indrettedes opvågningsrum og man kom i gang med intensiv behandling fra 1969.

Med tiden var den medicinske afdeling blevet endda meget stor, omfattende 150 senge, og i 1962 blev afdelingen delt i to, Afdeling B, der fik lokaler på 1.sal i forbindelsesbygningen og i den tidligere epidemiafdeling samt i pavillonen samt afdeling D, der omfattede stueetagen epidemibygningen samt i forbindelsesbygningen, hvor der var et mindre børneafsnit. Det gik med afdeling D ligesom med flere af de tidligere bygninger, at den kun fik kort levetid, først blev der udskilt et afsnit til neuromedicinsk afdeling i 1973 og i 1980 oprettedes en pædiatrisk afdeling i det tidligere børneafsnit, så tilbage var kun et enkelt sengeafsnit, som i 1983 blev overført til afd. B. I 1995 blev samtlige medicinske specialer lagt sammen i "den medicinske blok". Et dialyseafsnit blev indrettet i den tidligere operationsafdeling og der udskiltes et særligt apopleksiafsnit i år 2000. Hertil kom, at blokken også omfattede den tidligere medicinske afdeling i Brønderslev, beregnet til genoptræning efter apopleksi mv.

I mange år havde det været sædvane, at vævsmikroskopi blev foretaget af 1.reservelægen ved kirurgisk afdeling og at tvivlsomme præparater blev sendt til patolog udenbys. Man havde også selv foretaget obduktioner i begrænset omfang – det havde man også udført på det gamle amtssygehus. I 1964 åbnedes et patologisk institut, som fik plads på loftet over tuberkuloseafdelingen. Det var hyggeligt, men småt og det kunne blive meget varmt deroppe. Efter at medicinerhuset var færdigt kunne man indtage husets 1.sal som gennemgik en større renovering.

Sygehuset fik neuromedicin i 1965, idet der blev ansat en overlæge med tilknytning til afdeling B. Der var ikke noget specielt afsnit til neuromedicinske patienter, der blev anbragt hvor der nu måtte være plads. Det var ikke tilfredsstillende, så 3 år senere flyttede neurologen og en ny blev ansat, men under de samme betingelser, og det holdt heller ikke længe – også han søgte til andet sygehus. Da der skulle ansættes ny neurolog i 1972 måtte man ty til at love, at der ville blive udskilt et særligt afsnit, som blev taget fra afd. D. Det holdt dog ikke i længden, idet man fra 1983 måtte dele det med fysiurgisk (rheumatologisk) afdeling. Der var ansat to overlæger, men det viste sig ved ledighed, at det var me-

get vanskeligt at få stillingerne besat, og det er endt med, at specialet er forsvundet fra sygehuset.

Neurologens loft

Endnu en nyhed kom i 1965. Der oprettedes en gynækologisk/obstetrisk afdeling. Det er fristende at citere, hvad byggeudvalget havde udtalt i 1960:

Byggeudvalget paaregner, at specielle gynækologiske lidelser vil blive henvist til Aalborg Amtssygehus eller anden centraliseret afdeling udenfor Hjørring Amt....Der vil formentlig ikke blive tale om at modtage normale fødende kvinder til indlæggelse paa centralsygehuset, da disses hospitalisering for tiden ikke kan anses for at være en sygehusopgave.

Vel, der var ikke nogen specialafdeling på amtssygehuset i Aalborg, og der kom heller ikke nogen, men det kom der i 1962 på Kommunehospitalet, hvor der i forvejen var en fødeafdeling.

Der blev som tidligere nævnt indrettet operationsstue mv. i vaskeribygningen samt en sengeafdeling i funktionærfløjen, nogle stuer i det gamle kompleks blev overtaget og fra 1970-89 rådede man også over den tidligere opvågning. I de første år var der fælles yngre læger med kirurgisk afdeling, men ret hurtigt blev der tale om selvstændig lægestab og eget vagthold.

I 1968 fulgte endnu en udskillelse af speciale. I forbindelse med, at den daværende overkirurg havde fået anden stilling havde man vedtaget at der skulle ansættes en almen kirurg og en ortopædkirurg. Der havde i et par omgange tidligere været forhandlet med Samfundet og Hjemmet for Vanføre, der jo stod for driften af de ortopædiske hospitalet, om på en eller anden måde at etablere en afdeling i Hjørring, men det blev ved forhandlingerne. Man benyttede nu lejligheden til at dele den kirurgiske afdeling i en almen (organ-) kirurgisk og en ortopædkirurgisk afdeling, der blev ansat en overlæge i hvert speciale, der blev valgt de sengeafsnit, som skulle høre til de to specialer, men man ændrede ikke på lægestaben i øvrigt og opretholdt fælles stab indtil en endelig deling blev nødvendig, blandt andet som følge af 81-overenskomsten for yngre læger. Den ortopædiske kirurgi i amtet er senere samlet i én enhed og det har betydet, at der er sket ændringer i de opgaver, som afdelingen skal klare – og desuden nogle administrative problemer..

Heller ikke organkirurgisk afdeling er sluppet for ændringer. Man beskæftigede sig med gastroenterologi og urologi og havde en central rolle i mammatumorbehandlingen, mens man ikke udførte mammaplastik, det gjorde man i Brønderslev, men da den kirurgiske afdeling der lukkede var der en ret lang venteliste. Der blev skaffet plads til at overtage disse patienter, men det blev ikke aktuelt.. I 1995 ansattes urologisk speciallæge i overlægestilling, men senest har man fjernet urologien fra afdelingen. Derudover er der opgaver, som man tidligere løste, blevet centraliseret i Aalborg.

Med koncentrering af den akutte funktion er der blevet mindre rum til den elektive kirurgi,

og her spiller det en praktisk rolle, at en stor del af de elektive opgaver kan løses i Frederikshavn.

Det næste skridt kom i 1970 med ansættelse af fysiurg (her var vi for en gangs skyld flere år efter Aalborg). Der var ikke nogen sengeafdeling i begyndelsen, men efter at behandlingsbygning var færdig blev der i røntgenafdelingens tidligere lokaler indrettet et sengeafsnit i 1973, men det blev nedlagt i 1983 som led i en række besparelser og i stedet blev man henvist til at dele et sengeafsnit med neurologerne.

Fra nyindrettet børneafdeling

Der havde længe været et ønske om en børneafdeling – et ønske som børneafdelingen i Aalborg ikke mente var rimeligt, men der lå i den daværende sygehusplan en bemærkning om, at det var ønskeligt. Imidlertid opstod der en episode, som gav anledning til en del skrivi i dagspressen og diskussion i sygehusudvalget, og der blev skabt en ordning, hvor en pædiatrisk overlæge fra Aalborg fungerede som konsulent – også med henblik på enretning af en afdeling, og i 1980 kunne man åbne en pædiatrisk afdeling, ikke i noget nyt, men noget ombygget, og ideelt var det ikke. Der ses nu hen til, at planerne, der lå for det nye medicinerhus kan komme videre.

Andre funktioner er kommet til i årenes løb, f.eks. socialrådgiver og diætist, og der har som omtalt været et patientbibliotek, som nu er nedlagt.

Da sygehuset åbnede i 1891 havde man i lighed med flere andre sygehuse indgået en aftale med Diakonissestiftelsen om, at denne skulle forsyne sygehuset med sygeplejersker, en aftale, der først forsvandt i 1940. Denne ordning betød, at man ikke lokalt kunne vælge hvem man ønskede i en ledig stilling, men der var et tilfælde, hvor man måtte meddele Diakonissestiftelsen, at en udstationeret Søster ikke var egnet. Det betød også, at man ikke ved ledighed kunne ansætte en af husets "egne" sygeplejersker.

På den tid var der ikke nogen regulær sygeplejeuddannelse, men man ansatte enkelte elever, som dog ikke fik nogen dækkende uddannelse. Der var omkring 1916 et tilløb til formaliseret teoretisk undervisning, men det var dog sådan, at hvis en elev skulle videre, så rejste hun til hovedstaden. En regulær 3-årig uddannelse startede først midt i 1920'erne på initiativ af den daværende oversygeplejerske, *Søster Karen*. Selvfølgelig fejrede man, når et hold elever afsluttede uddannelsen.

Senere blev det til en regulær sygeplejeskole, hvor man blandt andet fordelte elever i praktik til amtets øvrige sygehus, og man må ikke glemme, at på den tid var eleverne, som en tidligere elev har udtrykt det, *nødvendige* for sygehusets drift. Uddannelsen er ændret nogle gange, senest er den flyttet ud af sygehusvæsenets regi, så den fine nye sygeplejeskole, der blev bygget i 1981, fik en begrænset funktionstid.

En væsentlig faktor i den daglige drift er den tekniske afdeling – begyndte småt med en fyrbøder, der skulle passe de første centralfyr, men med den øgende bygningsmasse, flere installationer og ikke mindst tiltagende anvendelse af diverse apparaturer har øget behovet for afdelingens ydelser. De to følgende billeder viser staben som den var lige efter krigen og så omkring 50 år senere.

Ikke blot er der mange på billedet (hele staben er ikke med), men der er flere faggrupper og indenfor disse grupper finder man folk, der må betegnes som specialister, nogle få af dem er lønmæssigt placeret som medicoteknikere.

Der i afdelingen fremstillet forskelligt apparatur til røntgenafdelingen og centrallaboratoriet, kirurgiske instrumenter, anæstesiapparater, respiratorer, styringsanlæg til autoklaver, specialvaskemaskine og andet, men de stigende krav om bl.a. , produktansvar har reduceret denne side af virksomheden.

Mobilt blodbankkøleskab på operationsafdelingen fremstillet på teknisk afdeling.

"Frysotherm" set bag fra

Dette apparat blev konstrueret sidst i 1950erne, beregnet til køling af højfebrile patienter, der anvendtes freon, som kølede glykol, der pumpedes gennem en specialmadras. Dette apparat blev senere fremstillet og markedsført af et af instrumentfirmaerne, men det er nu længe siden, at det har været i brug.

Det er omtalt, at der på operationsstuerne tidligere var en kørbar lofthængt anæsthesisøjle. Prototypen var fremstillet i teknisk afdeling.

Ser man på forholdene for patienterne er der unægtelig sket en udvikling. Tidligere var patienterne længe sengeliggende, nu kan det næsten ikke gå hurtigt nok at få dem ud af sengene.

Der findes en del billeder fra sengestuerne, hvoraf der følger et mindre udvalg. Desværre er der store problemer med dateringen, men det ældste (som beklageligvis er temmelig dårlig er fra 1901, *Ewertsen* havde forsøgt sig som fotograf.

Dette er fra omkring 1912 – den violinspillende dreng er fra Horne han blev senere "noget ved musikken", violinist i symfoniorkesteret i Odense

hyggestund på epidemiafdelingen

Klatvask?

ca. 1912 en af byens honoratiores

udskrivning med maner

Den gang brugte man uldtæpper

sengene stod tæt i vestfløjen

fra moderniseret sengestue i gamle afsnit

4-sengs stue i højhuset

fra 6 sengs stue i lungemedicinsk afdeling

sengestue fra coronarafsnit i de sorte kasser diverse ledninger mv. til bl.a. måleudstyr

Skyllerum – i ældre dage sygeplejeelevernes skræk var mere eller mindre hensigtsmæssige, de seneste i højhus og medicinerhus er langt bedre, designet til formålet, hvor de ældre nok mere var noget, man bare havde.

Dette er et af de pænere billeder!

Fra midten af 1960erne

Det er tidligere omtalt, at der først kom toilet/bad til sengestuerne i højhuset. Mange år tidligere var der måske mere brug for bækkener, men efterhånden var der et stigende behov for toiletter. Det havde en patient set

Der var tydeligvis en vis trængsel. Men der var ikke som man kunne se det på et andet sygehus i amtet et opslag ude i rummet, hvorpå der stod "det henstilles til patienterne at benytte askebægeret. Det var ikke alle patienttoiletter, der var lige velindrettede. Her ses et, der var indrettet i afdelingens skyllerum

Selvfølgelig skulle der også være toiletter til personalet – pladsen var kneben, og på en afdeling hævdede sygeplejerskerne, at man var nødt til at gå baglæns ind

Der er i dag meget, der er anderledes end tidligere, og vi kan se, at der er forskellige typer arbejde, der er forsvundet, tildels på grund af, at man på mange områder er gået over til eengangsudstyr – som her operationshandsker, som tidligere skulle vaskes, undersøges for perforationer, pudres, pakkes og steriliseres. Men meget andet er blevet eengangs,

sprøjter, kanyler, operationsafdækning og operationskitler, transfusionssæt for blot at nævnte nogle.

Eller som her, hvor man ser, at operationsservietter skulle ordnes. Man kunne selvfølgelig prøve at gøre det under afslappede former som her

sommerstemning i haven – midten af 1920-tallet

En anden ting, der er forsvundet er et radioanlæg. De praktiserende læger havde oprettet et bilradiosystem i 1960'erne, den centrale betjening foregik via sygehusets omstillingsbord og enkelte af sygehusets overlæger (narkose, kirurgi) blev koblet på. Det er for længst afskaffet.

Og man skal vel næppe forvente, at der vil være tilsvarende fejring af en kandidats fødselsdag som man kunne se det i 1932.

Billederne er fra 1932

Af det foregående ses, at der siden 1891 er sket meget. Noget som led i en bevidst mere eller mindre langsigtet planlægning, andet nok mere tilfældigt. At der er mange forhold, der spiller ind, i nogen tilfælde kan de umiddelbart synes irrelevante, men i den aktuelle situation kan de måske rumme et eller andet politisk moment. Det ses også, at der i de aktuelle planlægningsfaser måske ikke har været tilstrækkelig fantasi til at forestille sig den videre udvikling, men det vil være forkert at bebrejde nogen for det.

Man må heller ikke se bort fra, at der overfor embedsmændene kan blive lagt et politisk pres. Da den første sygehusplan for Nordjyllands amt skulle udarbejdes blev det for os, der var inde i det arbejde, ret tydeligt tilkendegivet, at man ikke ville acceptere forslag om nedlæggelse af sygehuse. I oplægget til sygehusplanen var der foreslået forskellige ændringer i det bestående system som fjernede nogle opgaver fra de mindste sygehuse, men det kunne ikke accepteres af en af de store grupper i amtsrådet. Det gik så vidt, at det fra en politikers side blev sagt, at enten var vi illoyale eller udygtige.

Der efterhånden kommet meget nyt til, diverse "pakker", krav om dokumentation af snart sagt alle mulige mere eller mindre relevante ting. Om akkreditering. Forskrifter om, hvorledes man skal behandle hvad, nærmest efter et kogebogsprincip, men hvad nu, hvis man kommer til at slå op på den forkerte side i kogebogen? Og selv en nok så god

akkreditering har ikke kunnet forhindre, at en ca. 90årig kvindelig patient på en medicinsk afdeling, som faldt på gulvet i april 2013 kom til at ligge på gulvet i 25 minutter før hun blev samlet op.

Det vil være umuligt at spå om fremtiden og om kommende byggerier, men det bliver sikkert ikke nemt, forløbet af større byggesager vil være uforudsigeligt på grund af økonomiske hensyn, udviklingen indenfor specialerne, politiske reaktioner på enkeltsager og meget andet. Hertil kommer så diverse bestemmelser om arbejdsmiljø, vekslende overenskomster med de faglige organisationer, problemer med at få ansat de fornødne speciallæger, vanskeligheder med at få ændret på gamle vaner og rutiner. Og sikker meget mere.

Og man slipper vel heller ikke for problemer ved at der dikteres ændringer i en afdelings eller et sygehus funktioner. Hver gang man ændrer giver det anledning til frustrationer og problemer med personalet, og der går værdifuld erfaring tabt.

Der er vel nogen af de ændringer, der er foretaget ved dette sygehus, som har været fornuftige og hensigtsmæssige, andre ikke. Dette set ud fra et rent medicinsk synspunkt, men i en vurdering må også andre facetter indgå.

Det er spændende om der på et eller andet tidspunkt sker endnu en navneforandring eller der kommer en anden "ejer", for der har været ændringer undervejs.

1822 Hjørring Amtssygehus – Hjørring Amts

1891 Hjørring Amts og Bys Sygehus – Hjørring Amt og By

1939 Hjørring Centralsygehus – Hjørring Amt og By

1970 Hjørring Sygehus – Nordjylland Amt

1991 Hjørring/Brønderslev Sygehus – Nordjyllands Amt

2002 Sygehus Vendsyssel (incl. Skagen og Frederikshavn) -Nordjyllands amt - Ved seneste kommunalreform overgået til Region Nord.